

ГЛАС

ЛИСТ РЕПУБЛИЧКОГ
ФОНДА ЗА ПЕНЗИЈСКО
И ИНВАЛИДСКО
ОСИГУРАЊЕ

ОСИГУРАНИКА

ТЕМА БРОЈА: Учешће трансфера из буџета у укупним примањима и приходима РФ ПИО износи 37,81 проценат, што представља смањење у односу на претходну годину, речено на седници Управног одбора

КОНТАКТ ЦЕНТАР
Радним данима
8-15h

0700/017-017

по цени локалног позива

011/3060-680

за позиве са мобилног
телефона и из иностранства

ПОВУЧЕНО МАЊЕ НОВЦА ЗА ПЕНЗИЈЕ

ИЗДАВАЧ: Републички
фонд за пензијско
и инвалидско осигурање

ДИРЕКТОР:
Драгана Калиновић

**ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК:**
Весна Анастасијевић

РЕДАКЦИЈА:
Париска бр. 9,
11000 Београд,
e-mail: glasosiguranika@pio.rs

СЕКРЕТАРИЈАТ:
011/2030-745
факс: 2638-201

**ОДГОВОРНИ УРЕДНИК
ЗА ВОЈВОДИНУ:**
Мирослав Мектеровић
Житни трг бр. 3,
21000 Нови Сад
021/487-7754,
021/487-7789,
факс: 021/6624-359,
e-mail:
miroslav.mekterovic@piovoj.rs

ШТАМПА:
Штампарија
Службени гласник

ОГЛАШАВАЊЕ:
011/2030-745

Рукописи и фотографије
се не враћају.
Електронско издање:
www.pio.rs/glasosiguranika

РЕЗУЛТАТИ
АНКЕТЕ
ПОВОДОМ
ГОДИШЊИЦЕ
ИЗЛАЖЕЊА
„ГЛАСА ОСИГУРАНИКА”

Од половине анкетираних чиста петица

Поводом 46. рођендана „Гласа осигураника” спровели смо анкету у којој смо желели да сазнамо да ли сте задовољни нашим новинама, колико дуго нас пратите, који садржаји су вам омиљени, које информације су вам најкорисније, да ли бисте волели да уведемо неку нову рубрику... Овде ћемо изнети резултате анкете који су најбоља потврда да нашим читаоцима обезбеђујемо праве и корисне информације.

Занимљиво је да је исти број мушкараца и жена попунио анкету, што нам говори да смо заступљени код читалачке публике оба пола. Када су године живота у питању, највише нас читају особе старости од 51 до 65 година (36,47 одсто) и оне старије од 65 година (35,29 одсто). Што се образовне структуре тиче, анкету је попунило највише људи који су завршили средњу школу (40,59 одсто), а значајан је и податак да је међу читаоцима висок проценат и високообразованих (29,41 одсто). Већина наших читалаца живи у граду (чак 82,35 одсто) и међу њима половина су пензионери (50,59 одсто).

Посебно нас је обрадовао податак да и велики број осигураника редовно прати наш лист (39,41 одсто). То нас доводи до значајног закључка, а то је да наш лист нуди свеже и актуелне информације, што нам је потврдило и једно од нама најзначајнијих питања у анкети. Наиме, на питање „које садржаје највише пратите” пристигли одговори су показали

да се највише читају актуелности о правима из ПИО (34,88 одсто). Нису занемарљиви ни остали садржаји, па тако образовно-забавне рубрике прати 18,60 одсто испитаника, док се о активностима пензионера широм Србије преко нашег листа информисао 17,16 одсто читалаца.

Највише читалаца „Глас осигураника” прати последњих пет година (40,59 одсто), показали су резултати анкете. Ипак, не можемо занемарити податак да је скоро четвртина, односно 23,53 одсто оних који часопис прате до 10 година и чак 22,35 одсто оних који нас прате до 20 година. То нам такође говори битну ствар: с једне стране уводимо новине које нам омогућавају да пратимо свакодневна дешавања, док с друге стране покушавамо да сачувамо дух традиције који гајимо последњих 46 година. Из резултата закључујемо да у томе истрајавамо јер имамо велики број релативно нових корисника наших садржаја, као и оних верних читалаца који нас редовно читају неколико последњих деценија.

У анкети смо желели да сазнамо на који начин наши читаоци долазе до „Гласа осигураника”. Највећи број испитаних, скоро половина, лист набавља у филијалама Фонда ПИО (49,17 одсто). Нешто мањи број особа које су попуниле анкету налази се на списку читалаца којима часопис стиже на кућну адресу

(22,10 одсто), а има и оних који свој примерак набаве или прочитају у удружењу/клубу пензионера (око 15 одсто).

У последњем питању смо тражили од читалаца да оцене наш лист оценом од један до пет. Добили смо велику потврду нашег рада и подстицај да будемо још бољи и квалитетнији, јер је највећи број учесника анкете, тачније нешто више од половине, наш лист оценио петицом (56,53 одсто), док смо четворку добили од

28,24 одсто особа које су попуниле анкету.

На крају анкете остављен је простор за сугестије, коментаре и предлоге наших читалаца како бисмо заједничким снагама побољшали и унапредили часопис. Посебно нас је обрадовало што су коментари махом позитивни: готово сви који су се одазвали анкети и написали коментар, подржавају наш рад и препознају труд и енергију коју улажемо у сваки број да би био једнако квалитетан и садржан. Има и предлога да се врате поједине укинуте рубрике, као и врло маштовитих идеја о рубрикама које бисмо могли да уведемо. Наша редакција ће у наредном периоду размотрити све предлоге читалаца и настојати да одржава квалитет листа. Овом приликом желимо да захвалимо свима који су се одазвали анкети и да изразимо велико задовољство што имамо вас, наше верне читаоце. **С. И.**

УПРАВНИ ОДБОР РФ ПИО

Из буџета повучено 9,4 милијарде динара мање

Учешће трансфера из буџета Републике Србије у укупним примањима и приходима Фонда је 37,81 проценат, што представља смањење у односу на претходну годину када је износило 45,84 одсто

Управни одбор разматрао Информацију о финансијском пословању

Чланови Управног одбора разматрали су, на својој последњој седници одржаној крајем октобра, Информацију о финансијском пословању РФ ПИО за првих шест месеци ове године. Иван Мимић, директор Сектора за финансијске послове РФ ПИО, изложио је податке о финансијском пословању Фонда у шестомесечном периоду, од јануара до јуна 2015. године. Укупни приходи и примања Фонда у првих шест месеци 2015. остварени су у износу од 278,76 милијарди динара, што је 48,10 одсто од планираних средстава за ову годину, а остварени приходи од доприноса већи су за 6,85 одсто у односу на исти период прошле године. Донације и трансфери за период од јануара до јуна 2015, према речима Ивана Мимића, износе 105,41 милијарду, односно 47,91 одсто у односу на планирана средства. Учешће трансфера из буџета Републике Србије у укупним примањима и приходима Фонда је 37,81 проценат, што представља смањење у односу на претходну годину када је износило 45,84 одсто, навео је Мимић и додао да је Фонд у односу на план повлачио мање средстава, што тренутно износи око 9,4 милијарде динара мање него што су одобрене квоте Министарства финансија.

Укупни расходи и издаци Фонда за првих шест месеци ове године, како је навео Иван Мимић, извршени су у износу од 281,90 милијарди динара, што је 48,64 одсто планираних средстава за 2015. годину. Извршени расходи и издаци су номинално нижи за 4,82 одсто у односу на исти период прошле године. Расходи за запослене извршени су у износу од 1,58 милијарди динара и учествују са 0,56 одсто у укупним расходима, а мањи су за 14,06 процената у односу на исти период претходне године. Права из социјалног осигурања, како је навео Мимић, подразумевају нето пензије са доприносима и све друге накнаде, а расход извршен по овом основу за првих шест месеци 2015. износи 278,92 милијарде динара, и учешће од 98,94 одсто у укупним расходима. У односу на средства утрошена у истом периоду прошле године, ови расходи номинално су нижи за 4,8 одсто. За исплату основних пензија утрошено је 243,77 милијарди динара, што је за 8,19 милијарди мање у односу на исти период 2014. године.

Просечан износ пензије у периоду јануар–јун 2015. износио је 23.169 динара, а учешће у просечној заради 53,6 одсто. У јуну 2015. у односу на исти период прошле

године било је 13.320 пензионера више у исплати.

Како је објаснио Иван Мимић, Фонд је за првих шест месеци ове године остварио веће расходе од прихода у износу од три милијарде и 133 милиона динара, али не постоји никакав проблем са ликвидношћу, с обзиром на то да су пренета средства у износу од осам милијарди динара 1. јануара 2015, као и на повећане уплате доприноса, због којих је знатно мање средстава повлачено из републичког буџета за исплату пензија.

Чланови Управног одбора на седници су усвојили одлуку о покретању иницијативе за именовање директора Покрајинског фонда за пензијско и инвалидско осигурање, будући да садашњем директору, Славку Имрићу, четворогодишњи мандат истиче 7. фебруара 2016. године.

Чланови УО су такође усвојили одлуке о закључењу уговора о коришћењу непокретности РФ ПИО у Новом Пазару, Лучанима, Чачку и Ариљу, са удружењима пензионера из ових градова, односно општина, на временски период од годину дана, а у складу са Правилником о располагању непокретностима Фонда.

Весна Кадиф

ОКРУГЛИ СТО У ПРИВРЕДНОЈ КОМОРИ СРБИЈЕ

Поновни позив за повезивање стажа

Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање и Привредна комора Србије (ПКС), у сарадњи са Министарством за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и Министарством привреде, одржали су округли сто на тему „Празнине у стажу због неплаћања доприноса за ПИО и

– Активна сарадња Привредне коморе Србије и Фонда ПИО, коју ћемо и дефинисати будућим меморандумом, апсолутно ће утицати на ефикасније утврђивање података о стажу осигурања, података о зарадама и уплаћеним доприносима – навела је директорка Фонда.

Са скупа у Привредној комори Србије

повезивање стажа према закључцима Владе Републике Србије”. Округли сто је одржан 14. октобра у просторијама ПКС, а скуп су поред Драгана Калиновић, директорке РФ ПИО, и Марка Чадежа, председника ПКС, присуствовали и Александар Вулин, министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Жељко Сертић, министар привреде, као и представници привреде и синдиката.

Овај скуп је имао за циљ, према речима председника ПКС Марка Чадежа, да се привредници и заинтересована јавност додатно информишу о условима и процедурама Владиног закључка о повезивању радног стажа за који радницима нису плаћени доприноси.

– Решавање овог проблема истовремено ће олакшати позицију и предузећима у којима су радили или раде, јер ће их растеретити дела дуга према радницима и увећати шансе да дођу до нових власника – рекао је Чадеж.

Директорка РФ ПИО Драгана Калиновић изјавила је да је уверена да ће овај састајак, уз активно учешће свих, омогућити већем броју запослених да повежу стаж по закључку Владе.

Позив за повезивање стажа упутили су и министри Александар Вулин и Жељко Сертић.

– Ово је прилика да подсетимо нашу јавност да радници, односно њихова руководства у свим предузећима искористе ове закључке, да искористе своје право и да не оклевају у томе, али и да кажемо да у времену које је пред нама држава неће моћи да се понаша на овај начин – нагласио је Вулин.

Он је истакао боље функционисање служби у оквиру министарства, и навео да је Фонд ПИО повукао око десет милијарди динара мање обавезних дотација из републичког буџета, зато што се повећао ниво наплате доприноса. Према његовим речима, од дана када је уведена забрана запошљавања, па до данас у државном сектору број запослених је смањен за 4,6 процена, док је у приватном сектору број запослених порастао за 5,6 одсто.

– То је 56.000 нових имена која уплаћују доприносе у Фонд ПИО – нагласио је Вулин и додао да је то разлог повећане наплате доприноса и смањеног повлачења новца из републичког буџета.

Захтев подносе послодавци

На основу закључка Владе Републике Србије од 18. јуна 2015. године, обезбедиће се повезивање стажа запосленима и бившим запосленима у предузећима над којима је покренут стечајни поступак у 2015. години, запосленима у субјектима приватизације, као и запосленима у предузећима за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом.

Из буџета Републике Србије обезбеђена су средства за уплату доприноса за ПИО на најнижу месечну основицу.

Корисници не подносе сами захтев, већ то чине послодавци, који захтев за повезивање стажа осигурања подносе надлежној филијали Фонда ПИО према седишту послодавца. Обрасци захтева, као и обрасци списка запослених и изјаве запослених, који се предају уз захтев, налазе се на сајту Фонда www.pio.rs. На сајту Фонда се такође могу наћи и спискови субјеката приватизације и предузећа за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом.

Жељко Сертић, министар привреде, прикључио се позиву учесника округлог стола да се процес повезивања стажа настави и изнео податак да је до 9. октобра 112 запослених завршило процес повезивања радног стажа за шта је из буџета уплаћено 29,2 милиона динара. Сертић је подсетио да ће се 95 одсто процеса приватизације завршити у овој години.

– Од 2016. године задатак свих нас је да уведемо економски живот у рационалне, одрживе тржишне принципе, јер само тако можемо да остваримо будућност ове државе – закључио је Сертић.

Одговарајући на питања новинара, Драгана Калиновић и Александар Вулин одлучно су демантовали спекулације да је Фонд ПИО пред банкротом.

– Као директор Фонда који је директно упућен у финансијске резултате Фонда одговорно пред свима вама тврдим да ни случајно не може да се говори о томе да Фонду прети колапс или да му прети банкрот. Фонду чак не прети ни немогућност да редовно исплаћује све своје припадљности, од пензија и осталих накнада које се исплаћују – навела је директорка РФ ПИО и нагласила да сама чињеница да је скоро десет милијарди динара мање повучено из републичког буџета указује на то да Фонд има капацитет да све накнаде исплати из својих средстава.

В. Кадиф

Уједначавање критеријума за вештачење

Недавно је у Луковској бањи код Куршумлије одржано 13. Саветовање лекара вештака које је организовао Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање, у сарадњи са професорима медицинских факултета у Београду и Нишу и истакнутим стручњацима из ове области. Отварању овог стручног скупа присуствовао је и министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања Александар Вулин. Министар је након отварања саветовања упознат са историјатом Сектора за медицинско вештачење, који је припремила др Весна Стојановић, помоћних директора Сектора за медицинско вештачење РФ ПИО.

Александар Вулин је, приликом отварања овогodiшњег саветовања, рекао да је до сада обављено вештачење више од 4.000 инвалидских пензија и да је код 10 одсто од тог броја утврђено да има недостатака

који повлаче одузимање тог права. Министар је истакао да је ове године знатно мање неутемељених захтева за инвалидску пензију и да они који предају захтев долазе са добром медицинском документацијом. Напоменуо је да ће се, када је реч о ревизији инвалидских пензија, и даље радити превентивно, као и на уједначавању критеријума, што ће олакшати посао и лекарима, али и потенцијалним корисницима. Према његовим речима, 85 људи обради 80.000 захтева који се односе на процену радне способности и потребе за туђом помоћи и негом. У свом излагању Вулин се осврнуо и на проблем приватизације бања, тврдећи да неће бити дозвољено да домаћа бањска лечилишта изгубе здравствену функцију.

До сада обављена ревизија више од 4.000 инвалидских пензија

Излагање др Дике Кајевића на отварању саветовања

Александар Вулин

Говорећи на отварању саветовања, др Дика Кајевић, директор Сектора за медицинско вештачење, изнео је податке о раду сектора у последњих годину дана, као и о додатним активностима, међу којима су сарадња са НСЗ и са геронтолошким центрима, као и отварање ординација у поставима Фонда у Аранђеловцу, Пријепољу и Неготину.

Главна тема овогodiшњег саветовања биле су „Препоруке за вештачење радне способности, телесног оштећења и потребе за помоћи и негом другог лица“. Највећи део посла у вези са писањем и организовањем рада радне групе која се бавила доношењем ових препорука обавила је др Весна Стојановић.

О усвајању „Препорука“ и овогodiшњем саветовању раз-

говарали смо са др Славољубом Врчевићем, помоћником директора Сектора за медицинско вештачење, и др Миладином Бујаковићем, начелником Одељења за медицинско вештачење.

– Осим стручних предавања, током саветовања организовани су и тзв. округли столови по специјалностима из нашег сектора, након којих је одржана заједничка пленарна седница. На тој седници су, после дискусије, усвојене „Препоруке за вештачење радне способности, ТПН и ТО“. Циљ ових препорука је уједначавање критеријума за медицинско вештачење, дакле одређивање смерница нашим лекарима, како не би било великих одступања у оценама. Препоруке су сачињене на основу разматрања радне групе Фонда ПИО и на основу мишљења професора одговарајућих клиника о одређеним дијагнозама са којима се сусрећемо приликом вештачења – објаснио је др Врчевић.

На саветовању је ове године било око 100 учесника. Поред универзитетских професора, предавача и гостујућих стручњака, на скупу су били сви запослени лекари из Дирекције Фонда у Београду, из Новог Сада, Крагујевца и Ниша. Према

речима др Миладина Бујаковића, ово саветовање представља и радну обавезу свих лекара.

– Саветовање је заправо и радна обавеза свих нас лекара. Организује се због стицања нових сазнања и унапређивања рада, али такође и због обнављања лиценце, без које је немогуће обављати овај посао. Сваке године потребно је сакупити одређени број бодова, да би лиценца могла да се обнови и по том питању обавезе су нам исте као и обавезе лекара који раде у здравственим установама – каже др Миладин Бујаковић.

Предавања су, према речима наших саговорника, била изузетно квалитетна, а обухватала су области неуропсихијатрије, интерне медицине и хирургије. Лекари вештаци Фонда, заједно са својим ревизорима, за саветовања бирају теме које су актуелне и у вези са којима имају одређене дилеме, а с циљем да буду у току са новијим медицинским сазнањима у лечењу и дијагностици. Све то је од изузетне важности, будући да лекари који се баве медицинским вештачењем нису у „пракси“, тј. не лече пацијенте, већ раде са осигураницима и корисницима, односно тумаче њихове налазе.

В. Кадиф

ПЕТИ СРПСКО-ХРВАТСКИ САВЕТОДАВНИ ДАНИ

И даље велико интересовање грађана

Саветодавци из Фонда ПИО Републике Србије и Хрватског завода за мировинско осигурање (ХЗМО) успешно су реализовали и овогodiшње Међународне саветодавне дане, који су одржани 6. октобра у Новом Саду и 7. октобра у Београду.

Саветодавни дани ова два фонда одржавају се од 2011.

за остваривање права на старосну пензију, примену члана 39 међународног споразума који се односи на прерачуне пензија, а подношени су и захтеви за особни идентификациони број – рекла је Александра Банић, саветник директора РФ ПИО.

Велики број грађана постављао је питања везана за заостале исплате пензија, за утвр-

су тамо где проблем није могао одмах да се реши, узимали ургенције.

Гордана Буди је обавестила присутне да од 1. јануара 2015. године у Републици Хрватској ради Завод за вештачење као посебна институција, где се сада обављају сви послови око лекарског вештачења за остваривање права из ПИО.

му организацију, јер су термини унапред били заказани, па су избегнуте гужве.

Радојка Пршо из Београда двоумила се између подношења захтева за старосну пензију или задржавања постојеће породичне пензије. Од саветника је добила одговор који је решио њену дилему. Додала је да је организација на завидном нивоу и да са оваквом праксом обавезно треба наставити и даље.

Милан Радојчић из Београда похвалио је љубазност саветодаваца и упућеност у посао, истакавши да је добио потребне информације и да не мора да се излаже додатним трошковима путовања у Хрватску.

Вера Марсенић из Новог Сада, која већ прима породичну пензију, а која је у непосредном разговору са стручњацима из Хрватске желела да сазна да ли ће остварити право на исплату породичне пензије и за сина док је био на школовању, подржала је овакав начин рада пензијских фондова из Србије и Хрватске, јер штеди нашим грађанима новац и време, а с друге стране добијају поуздану информацију из „прве руке“.

Драгојло Митровић, пензионер из Новог Сада, дошао је у просторије Фонда, након информације о Саветодавним данима на ТВ програму. Распитивао се о могућности да му хрватски носилац осигурања призна три и по године стажа осигурања које је остварио крајем 60-их година прошлог века у Хрватској, те да оствари сразмерни део пензије и код ХЗМО. После разговора са саветодавцима, видно расположен, изјавио је да овакву праксу пензијских фондова треба наставити.

Грађани који нису из било ког разлога стигли да закажу термин за разговор са саветницима, накондано су примљени и добили су тражене информације.

Г. Дубајић, М. Мектеровић

Правни савет и тражене информације на лицу места

године, а за организацију и координацију, као и до сада, била је задужена Александра Банић, саветник директора РФ ПИО.

Саветодавци из Хрватског завода – Ивана Маринчић, Гордана Буди, Сандра Вугдалић, и из нашег Фонда ПИО – Весна Росић Протић, Милош Пантелић, Мирослав Мирић (Београд), Милорад Гвозденовић, Снежана Ђерић и Бојан Крагуљ (Нови Сад), одговорили су на сва питања заинтересованих грађана.

У просторијама Службе 1 Филијале за град Београд потребне информације добило је 52 грађана, док је у Дирекцији Покрајинског фонда у Новом Саду правну помоћ добило 29 странака, а обрађено је и 14 ургенција.

– Највеће интересовање странака било је у вези са условима

ђивање стажа, остваривање права на здравствену заштиту итд.

– Интересовање за саветодавне дане постоји и даље у обе државе, а ове године питања су се односила више на конкретне предмете. Сарадња са колегама из Републике Хрватске била је као и досад на високом нивоу. Странке су углавном добиле потпуне информације, а у појединим случајевима су на лицу места подносиле захтеве и документацију за остваривање права – констатовао је Милорад Гвозденовић, начелник Одељења за ПИО у Филијали РФ ПИО Нови Сад.

Сандра Вугдалић, која је први пут учествовала на Саветодавним данима, похвалила је организацију сусрета нагласивши да

И наши и хрватски саветодавци сматрају да су оваква саветовања јако корисна и због даљег и лакшег успостављања комуникације између фондова.

Грађанима који су дошли по савет понуђено је да попуне анкету за испитивање задовољства корисника РФ ПИО. Питања су била у вези са разлозима доласка на саветовање, о начину на који су сазнали за одржавање Саветодавних дана, али и степenu њиховог задовољства организацијом и пруженим услугама.

Мица Новаковић из Београда први пут је била на Данима разговора. Веома је задовољна, првенствено јер је добила све потребне информације везане за остваривање права на старосну пензију, а посебно је истакла са-

Заједнички шалтер три фонда

Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање Србије и Завод за социјално осигурање организовали су 20. и 21. октобра у Београду прве Међународне саветодавне дане између РФ ПИО Србије, Федералног завода за МИО/ПИО Босне и Херцеговине и Фонда ПИО Републике Српске. Ово су први трилатерални саветодавни дани а за организацију и координацију била је задужена Александра Банић, саветник директора РФ ПИО. Саветодавци су били из сва три Фонда: Весна Протић Росић, Снежана Марковић и Милош Пантелић (РФ ПИО), Вања Чале, Мира Шево и Емир Ајдин (Федерални завод за МИО/ПИО) и Вјекослав Гошић, Данијел Давидовић и Живан Благојевић (Фонд ПИО РС).

Ови саветодавни дани практично значе да грађани који су остварили радни стаж у бившим републикама могу на једном месту, не обилазећи сва три фонда, да добију информације о својим правима из те области.

Драгана Калиновић, директорка Фонда ПИО, рекла је да је реч о једном шалтеру на коме ће грађани моћи да остварују своја права.

– Овом активношћу пензијски фондови Федерације БиХ, Републике Српске и Србије унапредили су рад на добробит свих својих грађана и осигураника. Тих дана када се одржавају Дани разговора практично имамо заједнички шалтер три фонда на коме грађани који су остварили радни стаж у Србији, РС и Федерацији БиХ, а остварују своја права код носиоца где имају последње пребивалиште, на том заједничком шалтеру могу да се распитају о свим условима за остваривање пензије. Такође, ако су већ поднели захтев имају могућност да добију објашњење зашто захтев није решен у року (уколико је то случај) и шта је све од документације потребно да би био решен. Грађанима је практично омогућено да на

Пензијски фондови Федерације БиХ, Републике Српске и Србије унапредили свој рад на добробит свих грађана и осигураника

једном месту реше све своје потребе и питања, а не да троше време и новац обилазећи сва три фонда понаособ – објаснила је директорка Драгана Калиновић.

Међународни саветодавни дани са представницима РС и

осигуранцима, како би решили сва битна питања.

– Веома смо захвални да се на овај начин решавају проблеми и Министарство ће увек пружати подршку за овакве сусрете – истакао је Зоран Милошевић.

За своја права осигуранци су

блике Српске Младен Милић рекао је да је данашња организација саветовања значајан корак ка унапређењу међусобног пословања и размене података о осигуранцима.

– Заједно са колегама из два фонда успели смо да симулирамо постојање једног шалтера свих фондова и сви корисници права могли су ту да добију све информације. Саветодавни дани су показали да интересовање постоји, тако да ћемо их убудуће редовно организовати – рекао је Младен Милић.

Гордана Војводић из Федералног завода за мировинско/пензијско и инвалидско осигурање рекла је да је циљ да се Завод приближи корисницима али и да се убрза поступак доношења решења из области ПИО.

Директор Завода за социјално осигурање Зоран Пановић рекао је да је идеја да се убудуће организују саветодавни дани и са колегама из Словеније и Црне Горе.

– До сада је кроз овакав вид комуникације са представницима фондова прошло више од 2.000 грађана, који су добили одговоре, решили проблеме везане за исплату пензија. То је корисна пракса и наставићемо са њом – истакао је Зоран Пановић.

И грађани који су дошли да реше неки свој проблем били су изузетно задовољни организацијом дана разговора, као и информацијама које су добили од саветодаваца. Светлана Брстина, која је дошла да се распита о промени пензијског решења, како нам је сама рекла, сазнала је да ће добити ново решење са већим износом пензије. Ретроактивно ће јој бити исплаћена разлика од момента када је стекла право на увећан износ тако да је саветодавне дане напустила веома задовољна, као уосталом и остали грађани који су у та два дана дошли по информацију.

В. А.

Зоран Милошевић, Драгана Калиновић, Младен Милић, Гордана Војводић и Зоран Пановић

Састанак директора фондова

У оквиру Првих међународних саветодавних дана Србије и БиХ, одржан је истовремено и састанак директора фондова са стручним сарадницима. Разматрана су питања спровођења Споразума о социјалном осигурању са нагласком на преклапање периода осигурања и окончање свих покренутих поступака за поновно одређивање (прерачун) пензије. На састанку је такође било речи и о предстојећим активностима и усаглашавању РФ ПИО и Федералног завода за МИО/ПИО у вези са будућим потписивањем споразума и техничког протокола о електронској размени података у области ПИО, што би умногоме олакшало размену података и омогућило ефикасност у раду. Било је речи и о усаглашавању потраживања између носилаца осигурања по основу одштетних захтева.

В. К.

БиХ одржавају се први пут и интересовање је велико будући да су се 74 корисника пријавила за учешће.

Помоћник министра за рад Зоран Милошевић рекао је да је циљ да се фондови приближе

могли да се распитају два дана, а убудуће ће саветовање бити одржавано два пута годишње: у пролеће у Републици Српској, односно Федерацији БиХ, а у јесен у Србији.

Директор ПИО Фонда Репу-

ПОНОВНО ОДРЕЂИВАЊЕ ПЕНЗИЈЕ ПО МЕЂУНАРОДНОМ СПОРАЗУМУ

Прерачун после конвенција

Сваки носилац осигурања преузима обавезу исплате пензије за стаж који је у тој држави остварен

У време постојања Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, свака република имала је свог носиоца пензијског и инвалидског осигурања, а законски прописи уређивали су остваривање права на пензију тако да је за одлучивање о праву био надлежан онај фонд код кога је осигураник остварио последње осигурање. Наравно, при утврђивању испуњености услова за пензионисање, као и за одређивање висине пензије, узиман је у обзир стаж навршен код свих републичких фондова, као и код Фонда за социјално осигурање војних осигураника.

Распадом Федерације у систему пензијског и инвалидског осигурања настао је правни вакуум. Доведено је у питање преузимање стажева остварених у другим републикама, јер је потпуно јасно било да рефундација неће бити могућа, или бар да се неће вршити на онај начин како је то било уређено у СФРЈ.

Билатерални споразуми

Ипак, потреба да се не угрози социјална сигурност становништва, као и великог броја избеглица који су свој претезан стаж навршили управо у републикама погођеним ратним збивањима, изискивала је брзо и рационално решење. Законски прописи Републике Србије уредили су овај проблем тако да га осигураници што мање осете, па се са одређивањем пензија наставило на мање-више сличан начин као и раније. Једино ограничење огледало се у томе да су се стажеви остварени у другим републикама признавали само до дана када су те републике стекле независност, односно док су биле део јединственог правног система.

Касније унапређење међусобних односа новонасталих држава омогућило је склапање билатералних споразума о социјалном осигурању који су у правне системе тих држава унели сасвим нову процедуру – поновно одређивање пензије, које се често краће назива прерачун.

Поновно одређивање пензије представља процедуру која омогућава да за кориснике пензија који су своје право остварили урачунавањем стажа оствареног у две, или више република СФРЈ, сваки носилац осигурања преузме обавезу исплате пензије за стаж који је код тог носиоца остварен. Ступањем међународних уговора на снагу, наступила је обавеза за носиоце осигурања да све такве кориснике пензија препознају и да за њих по службеној дужности покрену поступке. Поступци се покрећу само за кориснике који су право остварили у периоду од издвајања републике у којој су остварили стаж из СФРЈ, до дана када је споразум о социјалном осигурању са том државом почео да се примењује.

У поступку поновног одређивања пензије сваки носилац осигурања утврђује право на пензију према сопственим прописима, па се из тог разлога дешава да неки захтеви буду одбијени и да стаж остварен у другој републици остане и даље, а некада и трајно, на терет носиоца осигурања који је признао право на пензију. Различити споразуми решили су овај проблем на различите начине, па тако по споразуму са Републиком Хрватском у случају негативног решења урачунат стаж остаје трајно на терет фонда који је први признао право. Споразуми са Босном и Херцегови-

ном и Републиком Црном Гором омогућавају кориснику пензије да сам поднесе захтев када испуни услове, док споразуми са Републиком Македонијом и Републиком Словенијом дозвољавају поновно покретање поступка по службеној дужности. Споразум са Републиком Словенијом је нарочито повољан, јер и корисницима инвалидских пензија омогућава да остваре право на старосну пензију у другој држави по испуњењу услова, уколико услови за стицање права на инвалидску пензију нису били испуњени по пропису друге државе.

Поступак за поновно одређивање пензије

Различите просечне висине пензија у другим државама условиле су да процедура прерачуна нема исту „популарност“ код свих корисника пензије на које је примењена. Незадовољство неких пензионера довело је чак и до тога да иницијатива за оцену уставности Споразума између СР Југославије и Босне и Херцеговине о социјалном осигурању стигне до Уставног суда Републике Србије. С друге стране, бројни пензионери који су део стажа остварили у Републици Хрватској, а нарочито у Републици Словенији, поздравили су склапање споразума, надајући се да ће након поновног одређивања пензије увећати своје месечне приходе. За покретање поступка за поновно одређивање пензије нису прописани рокови, али су сви носиоци осигурања, јер је то и њима у интересу, већину поступка покренули одмах по почетку примене споразума. Датум покретања поступка значајан је, јер се право на пензију у другој држави остварује тек од

Мирослав Мирић

првог дана наредног месеца по покретању поступка. Највећи део ових поступака је одавно и завршен, а број незавршених је из дана у дан све мањи.

Нажалост, покретање поступка по међународним уговорима, открило је и то да је изврстан број пензионера искористио недостатак комуникације између носилаца осигурања некада јединствене државе у периоду пре склапања споразума и остварио истовремено право на пензију у Републици Србији и у некој другој држави, а на основу потпуно, или делимично истих периода осигурања. Сви овакви случајеви обрађени су у складу са законским прописима, што је за последицу имало обавезу ових корисника да врате неправилно примљене износе пензија.

Пензионери који су у поступцима за поновно одређивање давања остварили право на пензију у другој држави, у потпуно су истој правној позицији као и они коју су пензионисани у време када су међународни споразуми већ били у примени. То подразумева да им се пензија исплаћује непосредно, на девизни рачун у банци коју су сами одабрали, као и то да су у обавези да иностране носиоце осигурања обавештавају о променама које могу да буду од утицаја на коришћење права на пензију. То се нарочито односи на пензионере који се запосле, или почну да обављају самосталну делатност. Њима се препоручује да пре уласка у обавезно пензијско и инвалидско осигурање претходно провере да ли та чињеница представља разлог за обуставу исплате пензије према правним прописима државе из које ту пензију примају.

Мирослав Мирић

МИНИСТАР АЛЕКСАНДАР ВУЛИН И МИЛОШ ВУЧЕВИЋ ПОСЕТИЛИ НОВОСАДСКИ ДЕС

За заштитне радионице још 87 милиона динара

Током недавне заједничке посете Александра Вулина, министра за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, и Милоша Вучевића, градоначелника Новог Сада, новосадском ДЕС-у, министар Вулин је изјавио да је ове године из буџета Републике Србије издвојено више од 429 милиона динара за надокнаде онима који се баве обуком особа са инвалидитетом и још 210 милиона за набавку репроматеријала у предузећима која запошљавају ОСИ. Такође, и да у Србији има више од 50 таквих предузећа са укупно 2.227 запослених, од којих је 1.678 особа са инвалидитетом.

Александар Вулин је позвао послодавце да учествују на јавном позиву Министарства за доделу средстава за побољшање услова рада у предузећима за професионалну рехабилитацију и запошљавање ОСИ расписаном 5. октобра. То је прилика да им се распореди још и преосталих 87 милиона динара, пошто је по истом таквом јавном конкурс у јулу ове године Министарство већ одобрило укупно нешто више од 122,6 милиона динара за 40 предузећа која запошљавају ОСИ. Министар је изразио и очекивање да ће у наредној години бити знатно више предузећа која запошљавају ОСИ, и додао да је то и један од разлога за доношење новог Закона о социјалном предузетништву.

– Један од разлога зашто доносимо Закон о социјалном предузетништву јесте да на законит начин регулишемо и положај особа са инвалидитетом и заштитних радионица, а и предузећа која ће запошљавати оне

Милош Вучевић, Александар Вулин и Александар Бурсић у обиласку погона

категије лица која се теже запошљавају. Држава је ту да помогне, али без подршке приватног сектора то је недовољно – рекао је Александар Вулин.

Министар је похвалио рад новосадског ДЕС-а, рекавши да је ово предузеће са више од 200 запослених (од којих је 130 ОСИ) једна од најуспешнијих заштитних радионица у Србији, јер је ваљано искористило средства која им је држава дала (7,85 милиона динара). Резултат тога је да је у овој години запослило 12 нових радника – особа са инвалидитетом. Похвалио је и ангажовање Градске управе Новог Сада која на прави начин води бригу о ДЕС-у и обезбеђује им потребне услове за рад.

С друге стране, Милош Вучевић је истакао да је за град Нови Сад веома битно што је ДЕС издржао сва искушења из претходних година. Изразио је наду да ће ово предузеће задржати оно по чему је препознатљиво, а то је социјално одговорна политика, односно запошљавање људи са посебним потребама. Вучевић је нагласио да је град партнер ДЕС-а, те да помаже ово предузеће у складу са законом и локалним прописима. Александар Бурсић, директор ДЕС д.о.о. Нови Сад, обавестио је присутне да ово предузеће сада ради пуним капацитетом и захвалио на помоћи и подршци и локалној самоуправи и ресорном министарству, изразивши наду да ће тако бити и убудуће.

Мирослав Мектеровић

Незнатно више основице

Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање подсећа грађане који сами плаћају допринос за пензије да од уплате за новембра 2015. важе нове основице осигурања које су у односу на претходни период више за 0,2 одсто (због усклађивања са кретањем зарада у претходном кварталу).

Грађани могу да се одреде за једну од 13 основица осигурања, независно од стручне спреме коју имају. По Закону о доприносима за обавезно социјално осигурање, најнижа основица износи 35 одсто просечне републичке зараде из претходног тромесечја, што је 21.552 динара, а највиша пет просечних плата, односно 307.890 динара.

Допринос за пензијско и инвалидско осигурање је 26 одсто, па ће се месечно издатак кретати у распону од 5.603,52 до 80.051,40 динара. Ови износи примењиваће се за уплате доприноса за новембар и децембар 2015. и јануар 2016. године.

Основица осигурања	Допринос месечно
21.552	5.603,52
24.631	6.404,06
33.252	8.645,52
40.026	10.406,76
49.262	12.808,12
53.573	13.928,98
70.815	18.411,90
78.204	20.333,04
95.446	24.815,96
123.156	32.020,56
184.734	48.030,84
246.312	64.041,12
307.890	80.051,40

НА 60. МЕЂУНАРОДНОМ САЈМУ КЊИГА ШТАНД МИНИСТАРСТВА ЗА РАД, ЗАПОШЉАВАЊЕ, БОРАЧКА И СОЦИЈАЛНА ПИТАЊА

И пулт Фонда ПИО на Сајму

За недељу дана издато више од 250 листинга и пин кодова љубитељима књиге који су добили и тумачења свог листинга о стажу

Уз песме ансамбла „Косовски божури“ и хора пензионера КУД „Исидор Бајић“ из Новог Сада, на 60. београдском Сајму књига отворен је штанд Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања. На овом штанду су, све време трајања сајма, били постављени пултovi РФ ПИО, Националне службе за запошљавање, Агенције за мирно решавање спорова и Инспектората за рад. Штанд, украшен ручним радовима штићеника установе за бригу о деци и старијима и вредним књигама о Првом и Другом светском рату, отворила је Маја Тадић из хранитељске породице која је поручила свима да читају и воле књиге, цитирајући одломке из дела Достојевског.

Присутнима се обратио генерални секретар Кошаркашког савеза Србије Дејан Томашевић који је рекао да му је, поред тога што је генерални секретар КШ и један од оснивача спортског друштва „Света Србија“, најлепша и најдража улога оца четворо деце.

Министарство за рад је кроз више тематских целина на Сајму књига представило свој програм који обухвата све теме из делокруга министарства, од бриге за децу и старе, преко социјалне политике и заштите, рада и запошљавања. Уз учешће специјалних гостију и стручњака, кроз промоције, округле столове и трибине, пројекције и изложбе, свечано су обележени значајни датуми из прошлости Србије.

На пулту Фонда ПИО свакодневно је током трајања сајма радила екипа састављена од запослених из матичне евиденције, правника и Сектора за односе с јавношћу. За недељу дана на сајму издато је више од 250 листинга и пин кодова љубитељи-

Жељко Симић

ма књиге, који су добили и тумачења свог листинга о стажу.

Свакодневно су се на штанду министарства смењивале институције из овог ресурса као домаћини. Фонд ПИО је организовао трибину о повезивању стажа на којој је говорио Жељко Симић, начелник Одељења матичне евиденције у Сектору за остваривање права из ПИО.

Он је том приликом рекао да је до сада стаж повезало 201 лице у укупном трајању стажа од 706 година, седам месеци и 15 дана. Републичком фонду ПИО стигла су до сада 134 захтева за повезивање стажа, а за све запослене који су сами себи уплатили стаж, средства ће бити рефундирана након завршетка тог процеса. Иначе, процењено

је да ће до краја године 13.000 радника моћи да повеже стаж у складу са уредбом владе којом је то питање регулисано.

Стаж до краја године могу да повежу запослени у субјектима приватизације или предузећима за професионално запошљавање и рехабилитацију особа са инвалидитетом, као и оних предузећа у којима је покренут стечај, рекао је Жељко Симић.

– Код запослених у субјектима приватизације и предузећима за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом, повезивање стажа односи се само на оне запослене који су испунили услов за пензију и поднели захтев за пензионисање у овој години или раније, а то право нису могли да остваре јер им нису уплаћивани доприноси. Такође, стаж могу да повежу запослени који су сами себи уплатили доприносе уместо својих послодаваца, и они по закључку владе имају право на повезивање стажа. Они ће након реализа-

На отварању штанда Министарства

На пулту Фонда ПИО

Трибине увек биле посећене

ције процеса повезивања стажа од Фонда ПИО добити потврду и моћи ће да поднесу захтев Пореској управи за повраћај средстава која су сами уплатили да би остварили право на пензију – објаснио је Жељко Симић.

Што се тиче послодавца, односно фирми које су у стечају, повезивање стажа односи се на све запослене или бивше запослене, тачније на оне који су затечени у моменту стечаја и оне који су раније радили и напустили послодавца пре него што је фирма отишла у стечај.

– Битно је само да се у том поступку усаглашавања утврди који су то сви запослени на које се односи мера повезивања стажа. Проблем представља то што неки послодавци немају баш сасвим ажурну евиденцију о свим запосленима који су раније отишли да би их ставили на спискове, па би било добро да се ти запослени сами јаве фирмама, поднесу захтев и траже од послодавца да их ставе на списак да уђу у поступак пове-

Министар Вулин на једној од трибина

зивања стажа – истакао је Жељко Симић.

Према закључку Владе, они који воде спор са послодавцем не могу да остваре право на повезивање стажа и мораће да се одреде да ли хоће да повежу

стаж или ће наставити поступак наплате потраживања из радног односа преко суда. Ако се одреде да им се повеже стаж, и ако послодавац мисли да ће моћи да им исплати зараде у неком тренутку, добиће их, биће

им уплаћен допринос и за њих ће послодавац нама накнадно доставити образце и биће унети подаци за зараде које су примили и за уплаћене доприносе.

Повезивање стажа биће омогућено искључиво средствима ПИО фонда, делом из прихода, делом из дотација и у оквиру финансијског плана намењеног за ову годину. До краја године стаж ће моћи да повеже 13.000 радника у складу са уредбом владе којом је то регулисано и новца за те намене има довољно.

Иначе, до 9. октобра 112 особа је завршило процес повезивања радног стажа и за те намене је из буџета исплаћено нешто више од 29 милиона динара.

Весна Анастасијевић

Округли сто о миграцијама

Говорећи на трибини „Миграције: искуства и изазови у будућности“, која је организована на штанду Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, ресорни министар Александар Вулин рекао је да је битна размена искустава о кризи без преседана са далекосежним последицама.

– Србија хоће да помогне и спремна је да помогне. Србија у свом буџету није предвидела миграторну кризу, очекујемо помоћ

и помоћ ћемо добити – рекао је Вулин и додао да се помоћ очекује од Европске комисије и донатора.

Шеф делегације ЕУ у Србији Мајкл Девенпорт истакао је да сви заједно морамо да радимо на решавању мигрантске кризе. Девенпорт је нагласио да је Србија урадила изузетно велики посао када је реч о суочавању са мигрантском кризом, наводећи да ће ЕУ и даље бити уз Србију, а да ће помоћ зависити од конкретних потреба на терену.

Додајмо живот годинама,

Придружујући се обележавању октобра, месеца старијих особа, Републички фонд ПИО у својим

Оливера Антић са сарадницама у удружењу пензионера

ПИРОТ: У ПОСЕТИ КОРИСНИЦИМА

Ви питате, ми одговарамо

Директорка Општинске филијале ПИО у Пироту Оливера Антић са сарадницама Лидијом Ђорић и Горданом Младеновић, током октобра, месеца старих, обишла је сва четири општинска удружења пензионера у Пиротском округу, и том приликом разговарала са пензионерима о проблемима који их тиште.

Оливера Антић и њене сараднице најпре

су биле гости Општинског удружења пензионера у Димитровграду, затим у Бабушници, Пироту и Белој Паланци.

Пензионери су се радо одазвали и били су бројни на овим скуповима. Дошли су да се од надлежних из филијале ПИО распитају о својим проблемима. Уствари, како рече Оливера Антић, био је то слободан разго-

вор назван „Ви питате, ми одговарамо“. А питања је било заиста напретек. Интересовали су се пензионери да ли се заиста по прописима и закону користе бањска и климатска лечилишта за бесплатну рехабилитацију и да ли се поштује пет година паузе између два боравка. Одговор надлежних из Филијале Пирот је гласио да се строго води евиденција о тако осетљивом питању за пензионере са нижим примањима.

Било је питања и о могућем повећању пензија и како до откупа стажа, али и оних недоумица које по природи посла и нису у надлежности Фонда ПИО, па им је објашњено коме се за шта треба обратити.

На крају разговора директорка Оливера Антић је позвала све на сарадњу. Велимир Пејчић, председник пиротског удружења пензионера, захвалио је Оливери Антић и њеним сарадницама на стрпљењу да саслушају сваког дискусанта, да чују питања чак и кад се нису односила на њихову надлежност и дају одговоре којима су пензионери били задовољни. Предложио је и да се овакви разговори организују мало чешће, не само у октобру.

С. П.

СУБОТИЦА: ИНФОРМАТИЧКА ОБУКА

Лакше до образаца

Филијала Суботице Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање организовала је информатичку обуку за пензионере. Чланови Удружења пензионера и Градске организације инвалида рада имали су могућност да сазнају како да преко сајта ПИО фонда преузму неопходне образце и тако избегну чекање у реду и непотребне доласке у Филијалу.

Иако велики проценат пензионера познаје основе рачунарске писмености, до сада нису, како кажу, користили предности електронског сервиса Фонда ПИО.

Према речима директорке суботичке филијале РФ ПИО Снежане Марић, обука је имала за циљ да пензионерима омогући лакшу комуникацију са Фондом. Запослени у овој установи пензионерима су указали на предности коришћења електронског сервиса, те преузимања образаца без доласка у Филијалу.

Пензионери су након кратког курса добили и штампано упутство за коришћење свих могућности које пружа званичан сајт Фонда ПИО, како би знање пренели и другима. Ово је први пут да се организује обука, која за циљ има растерећење рада са корисницима у Филијали. Г. О.

НОВИ ПАЗАР: ОБИШЛИ ПЕНЗИОНЕРЕ

Предлози за сарадњу

У сарадњи са удружењима пензионера и геронтолошким центрима са подручја Новог Пазара, Тутина и Сјенице, новопазарска Филијала РФ ПИО организовала је низ активности посвећених старијима.

Први такав сусрет био је у Геронтолошком центру у Новом Пазару који броји око 40 корисника. Представници Филијале Новог Пазара обишли су њихове штићенике и кориснике који су уједно и корисници РФ ПИО, и у разговору са директором Геронтолошког центра покушали да нађу решење за још боље услове смештаја.

– Услови су и сада феноменални, као што је један од корисника рекао, чак бољи него код њихове куће, али ми ћемо се трудити да буду још бољи – рекао је Мирсад Абдурахмановић, директор Филијале ПИО Нови Пазар.

Директор новопазарске филијале Фонда ПИО посетио је и удружење пензионера у Сјеници. Разговарао је са руководством сјеничких пензионера и они су му предочили своје захтеве, предлоге и видове даље сарадње.

Том приликом је договорено да ће добра сарадња између сјеничких пензионера и ПИО фонда бити настављена и у наредном периоду. Г. О.

Мирсад Абдурахмановић

а не године животу

организационим јединицама широм Србије спроводи бројне активности

Др Милорад Орловић, Љиљана Маровић,
др Драган Милошевић и Илија Шакић

НОВИ САД: ФОНД ПИО У ГЕРОНТОЛОШКОМ ЦЕНТРУ

На изложби ручних радова

Представници Дирекције Покрајинског фонда ПИО и Филијале Нови Сад посетили су 14. октобра Геронтолошки центар Нови Сад односно Дом на Лиману где је организована изложба ручних радова корисника услуга ове установе.

Чланови делегације Фонда: Илија Шакић, директор Филијале РФ ПИО Нови Сад, Љиљана Маровић, шеф Кабинета директора ПФ ПИО, и др Милорад Орловић, начелник Одељења за медицинско вештачење у Дирекцији ПФ ПИО Нови

Сад, разговарали су том приликом и са др Драганом Милошевићем, директором Центра, и његовим најближим сарадницима о продубљивању сарадње. Нарочито је било речи о вештачењу на лицу места корисника пензија који су поднели захтев за остваривање туђе помоћи и неге, а који живе у Дому. Представници Фонда одговарали су и на питања из области ПИО присутним пензионерима и запосленима у Центру, а договорени су и нови видови сарадње са Центром.

М. М.

СОМБОР: РАДНИ САСТАНАК У ФИЛИЈАЛИ

Разменом мишљења до решења

У складу са препоруком Сектора за односе са јавношћу РФ ПИО, а у оквиру месеца посвећеног старијим особама, у седишту Филијале Сомбор одржан је радни састанак. Учествовали су председници општинских организација пензионера из свих општина Западнобачког округа (Кула, Апатин, Оџаци и Сомбор), председници општинских организација инвалида рада, директори центра

Као посебан проблем организације инвалида рада истакле су инвалидску пензију 50 одсто у погледу статуса и права које они остварују, нарочито нагласивши исплату погребних трошкова на коју категорија ових лица нема права.

Даље, пензионерске организације, геронтолошки центри, као и центри за социјални рад сматрају да на други начин треба

Представници центара за социјални рад, Црвеног крста и здравствених установа предложили су да се на терену оснују службе геронтопомоћи (у организацији локалне самоуправе), које би, поред бесплатне помоћи особама које немају сроднике, такву врсту подршке пружале и комерцијално заинтересованим старијим особама јер на терену постоји и таква потреба.

Велико интересовање свих општина Западнобачког округа за разговор са представницима Фонда

ра за социјални рад, геронтолошких центара, представници НСЗ и РФЗО, секретар Црвеног крста Сомбор, директор Опште болнице у Сомбору, директор Бање Јунаковић (укупно око 30 учесника).

На почетку састанка представљена је делатност РФ ПИО са тренутним актуелним статистичким подацима у погледу броја пензионера и других права која се остварују у Фонду.

организовати лекарска вештачења за туђу помоћ и негу јер се у већини случајева ради о најтежим пацијентима који нису у стању да самостално дођу у просторије Фонда. Мишљења су да у тим случајевима треба уважити налаз лекара дома здравља или болнице уколико се лице већ налази на лечењу или омогућити да се вештачење обави ван простора Фонда.

Након дискусије у којој су сви учествовали истакнуто је велико задовољство пензионерских организација, као и социјалних партнера што је овакав скуп одржан, јер се у међусобној размени информација може унапредити рад свих организација и установа.

Јасна Миљеновић,
директорка Филијале Сомбор

ОСМА ОЛИМПИЈАДА СПОРТА, ЗДРАВЉА И КУЛТУРЕ ТРЕЋЕГ ДОБА

Добри у спорту, одлични на плесном подијуму

На досадашњих осам успешних надметања учествовало је близу 6.000 људи трећег доба, који су освајали медаље, стизали први или последњи држећи се олимпијског начела „важно је учествовати“

Организациони одбор Олимпијаде

Министар Удовичић на отварању

Осма Олимпијада спорта здравља и културе трећег доба одржана је од 29. септембра до 3. октобра у Врњачкој Бањи. После интонирања државне химне и химне Олимпијаде и поздравних говора председника Савеза пензионера Србије Ђуре Перића и председника општине града домаћина Бобана Ђуровића, Олимпијаду је отворио министар омладине и спорта Вања Удовичић. Почетак четвородневног дружења обележило је отварање изложбе „Тренуци за памћење – 100 година олимпизма у Србији“ која је реализована

захваљујући Фонду спорта Олимпијског комитета Србије.

У спортском делу Олимпијаде такмичило се око 600 такмичара сврстаних у 128 екипа из 70 места наше републике. На Олимпијади су учествовале и екипе из Петрограда (Русија) и Српско друштво пензионера из Гетеборга (Шведска).

Иако је мото свих досадашњих па и ове олимпијаде онај добро познати слоган „важно је учествовати“, ипак су спортска такмичења била и више него узбудљива и може се слободно рећи да су се сви учесници у

шест екипних дисциплина – малом фудбалу (шутирање пенала), кошарци (слободна бацања), атлетици (штафета у брзом ходању), стрељаштву, пикаду и шаху такмичили да би победили и освојили признања. Свеукупни победник је екипа УПО Зрењанин, која је освојила 80 бодова, и то тако што је била прва у кошарци и шаху. Друго место припало је екипи УПО Пријепоље (77 бодова), а треће УПО Темерин (63 бода).

У седмој дисциплини, у риболову, такмичење је било појединачно и одржавало се на језеру „Жича“. Победник је уловио тачно килограм и 830 грама рибе. Све екипе које су освојиле прва три места добиле су пехаре, а њихови чланови златне, сребрне и бронзане медаље и специјалну диплому „Хвалодар“. Иста одлијча добиле су и екипе које су биле најбоље и у појединим дисциплинама. Као и прошле године, организовани су сусрети младих и „нешто“ старијих у оквиру међугенерациске сарадње. За разлику од 2014, када су бар неке пензионерске екипе биле боље од „јуниора“, овога пута млади су у обе дисциплине у којима је такмичење одржано, фудбалу и кошарци, били бољи. Промотори овогодишње Олимпијаде били су атлетичар Драган Здравковић, и даље рекордер Србије у дисциплини трчања на 1.500 метара (1983. победио је и чувеног Себастијана Коуа), и широј јавности мање, али нашим читаоцима добро познати поносни носилац олимпијских медаља за ветеране, Цветко Китић.

У делу Олимпијаде посвећеном здрављу око 300 учесника преконтролисало је при-

Брзо ходање

Плесна школа Весне и Златка Шемића

тисак и ниво шећера у крви, док их је више од 200 у импровизованој очној ординацији проверило постојање глаукома и катаракте и испитало вид.

Олимпијада традиционално окупља сликаре у сликарској колонији и књижевнике на њиховим „олимпијским“ сусретима. Њихово учешће је и те како видљиво у сликама које се излажу на изложби сваке следеће олимпијаде, док писци издају свој традиционални „Олимпијски кладенац“ – зборник радова који настају приликом оваквих дружења.

Према оценама учесника, новина на Олимпијади, занимљива трка ђака првака ОШ „Попински борци“ – „На слово, на слово...“ у којој је 30 девојчица и 30 дечака трчало на стази дуге 30 метара носећи ћирилична слова наше азбуке, требало би да постане традиционална. Уз аплаузе скоро свих учесника Олимпијаде, који су испунили бањску променаду, победила су слова М (код девојчица) и О (код дечака). Победницима су додељене златне медаље и

Весело сваке вечери

плакете „Браво“ за научена слова. Иначе, трка „На слово, на слово...“ трчи се у част Душка Радовића и требало би да, уколико је одобре оба министарства (за просвету и омладину и

спорт), постане традиционални догађај у свакој школи при крају школске године.

Поред спортских такмичења, учесници Олимпијаде су се сваке вечери у великој сали хотела „Звезда“ уз музику дружили, забављали и играли до ситних ноћних сати. И ту су показали да године не значе ништа ако је срце младо, јер је већ на прве тактове музике подијум за игру био пун, а сваке вечери већ после неколико минута коло се вило између столова кроз целу салу. И полазници плесне школе организоване сваког поподнева показали су како су за кратко време научили сиртаки од добрих учитеља, брачног пара Весне и Златка Шемића из Ниша. Тако је било из вечери у вече, весело и разиграно до дубоко у ноћ, што никог није омело да ујутру на време буде на свом такмичарском месту.

Олимпијаду је 3. октобра, после уручивања признања најбољима у екипној конкуренцији, званично прогласио завршеном председник Покрета трећег доба Србије и Организационог одбора Олимпијаде, Василије Белобрковић.

Весна Анастасијевић

Трка „На слово на слово“

И ЗЕМУН ДОБИО КЛУБ

За мирну старост

Поводом Међународног дана старијих особа, 1. октобра 2015. градоначелник Београда Синиша Мали и министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања Александар Вулин отворили су нови клуб за старије у Земуну.

Ово је 23. клуб за старе на подручју Београда, а први на територији општине Земун, а до краја године такви клубови биће отворени у Раковици и на Звездари, најавио је том приликом градоначелник.

– После 25 година, наши најстарији суграђани у Земуну добили су свој простор, место где могу да проведу слободно време, да се друже и разоноде. Још у мају на Сајму за треће доба

председник Владе Србије Александар Вучић дао је обећање да ће до краја године свака општина у граду имати бар један клуб за старије. Данас испуњавамо део тог обећања, у новембру ћемо отворити клуб у Раковици, а након тога на Звездари. На томе нећемо стати, и даље ћемо радити на побољшању услова живота наших најстаријих суграђана – поручио је Мали.

Подсетивши да се тог дана обељава Светски дан старих, министар Вулин је истакао да „брига о најстаријим суграђанима није узрокована једним датумом већ осећајем искреног поштовања за претходне генерације“.

– Био бих најсрећнији када би моја генерација једног дана могла

Синиша Мали на отварању клуба у Земуну

да каже да је урадила и иза себе оставила онолико колико је остала генерација којој смо данас отворили клуб – рекао је Вулин.

Он је нагласио да свака слична услуга која се отвори, чува најстарије од одласка у институције и омогућава им да буду што ближе биолошкој породици.

Вулин је истакао и да је отварања клубова за старе најбољи начин да се старост учини „добрим и златним добом и да се људима омогући да старе достојанствено и мирно“. Председник клубова и дневних центара града Београда Надежда Николић захвалила је свима који су допринели отварању клуба за старе у Земуну.

Свечаности у Земуну присуствовали су најстарији чланови београдских клубова и корисници услуге „помоћ у кући“ у пратњи својих геронтодомаћица – сениори 90+, као и активисти београдских клубова за старије који својим ентузијазмом и активностима померају границе. Они су својеврсни шампиони активности и добар пример како да користимо сопствене могућности за своју добробит и добробит заједнице.

Овом приликом представљена је изложба фотографија „Стари су другари“ из угла младих фотографа који су присуствовали активностима у београдским клубовима.

Р. М.

Вулин: поштовање за претходне генерације

У Дому Карабурма: квиз, вежбе и плес

Установа Геронтолошки центар, у оквиру месеца старих, организовала је низ активности у својим радним јединицама. У Дому Карабурма месец старих obeлежен је 14. октобра, а дружење је почело домским квизом који је водила Кристина Раденковић, водитељка квиза „Слагалица“. У финалу квиза такмичили су се Дом Бежанијска коса и Дом Карабурма а победничка торта припала је Дому Бежанијска коса.

Након доделе награда, програм су наставили чланови плесне школе Стари град 50+, као и ве-

Представљен билтен „Дружбеник“

жбачи „Ћи Гонга“ предвођени инструкторком Валентином Шљивић и плесачем Ацом Аничичем (учитељ плеса). Они су представили значај физичке и плесне активности и позвали све кориснике да им се придруже током извођења вежби и плесних тачака. У звуцима латиноамеричке музике и грчког сиртакија уживали су сви присутни, као и специјални гост, глумица Тања Бошковић. Након музичког дела програма, чланови новинарске секције представили су први број интерног билтена Дома Карабурма.

Г. О.

Стваралаштво „златног доба“

За 380.000 старијих суграђана београдски клубови за старије Геронтолошког центра организовали су тринаести Фестивал стваралаштва старијих „Златно доба“. И не само за Београђане, већ и за 1.250.000 старијих житеља Србије. Циљ фестивала јесте активација, афирмација и

не су позоришне представе у извођењу драмских група геронтолошких клубова из Зрењанина, Лазаревца, Културног центра „Чукарица“ и драмске трупе „Пита луда куда“ београдских клубова за старије. Представе је, уз пловидбу рекама Београда, организовала Радна јединица „Дневни центри

Пловидба рекама Београда уз позоришне представе

промоција аматерског стваралаштва старијих, као и неговање и преношење културне баштине.

У сусрет најстаријим суграђанима

Фестивал је свечано отворио градоначелник Београда Синиша Мали. На скупу су уручене награде „Златно доба“ за животно дело, „Искорак“ за сениоре који померају границе и „Златна реч“ за хумано новинарство.

У здању Старог двора одржан је и пригодан културно-уметнички програм, у извођењу мешовитог хора „Смиље“ и групе „Забрањено старење“, а уручена су и признања победницима поетског конкурса.

У оквиру тринаестог фестивала „Златно доба“, на броду Јахтинг клуба „Кеј“ одржа-

не су позоришне представе у извођењу драмских група геронтолошких клубова из Зрењанина, Лазаревца, Културног центра „Чукарица“ и драмске трупе „Пита луда куда“ београдских клубова за старије. Представе је, уз пловидбу рекама Београда, организовала Радна јединица „Дневни центри

не су позоришне представе у извођењу драмских група геронтолошких клубова из Зрењанина, Лазаревца, Културног центра „Чукарица“ и драмске трупе „Пита луда куда“ београдских клубова за старије. Представе је, уз пловидбу рекама Београда, организовала Радна јединица „Дневни центри

Дани сениора на Звездари

На свечаности поводом обележавања Међународног дана старијих, ауторима најбољих радова пристиглих на конкурс ГО Звездара „Тајна лепе старости“ додељене су пригодне награде. Овом свечаношћу завршена је манифестација „Дани сениора на Звездари“, пета по реду, коју је, под слога-

Проглашење победника конкурса „Тајна лепе старости“

ном „Активирај се“, организовао Волонтерски сервис Звездаре под покровитељством општине од 21. до 25. септембра.

Говорећи о пристиглим радовима, Гојко Божовић, председник Комисије која је одлучивала о додели награда, рекао је да је конкурс ГО Звездара важан због традиције афирмисања старости и ширења позитивних порука које награђени, али и остали пристигли радови садрже.

На конкурс је стигло 120 радова које су послала 63 аутора из Београда, Новог Сада, Врања, Александровца, Ниша, Уба и Пожаревца. Награђени су радови у категоријама деце, младих и одраслих учесника за области поезије, прозе и ликовног стваралаштва.

Првонаграђени аутори читали су своје радове, желећи да поделе импресије о томе колико их је конкурс обрадовао и инспирисао. Најмлађи учесник имао је само девет а најстарији 90 година.

Цело ово дружење било је прожето емоцијама, хуманошћу и креативношћу свих генерација и прави је пример на који начин може да се негује и развија помало заборављена култура старења.

Награде за најуспешније радове обезбедиле су издавачке куће „Архипелаг“ и „Чигоја“, затим ГО Звездара – Волонтерски сервис и Одељење за друштвене делатности. **Р.М.**

Концерт на Бежанијској коси

Поводом обележавања Дана старијих у Дому на Бежанијској коси одржан је концерт Народног ансамбла РТС-а са бројним вокалним солистима.

Корисници Установе су, уз двочасовни музичко-забавни програм, провели весело попдне и прославили свој дан.

Г. О.

СМОТРА ХОРОВА САВЕЗА ПЕНЗИОНЕРА ВОЈВОДИНЕ

Највећи број учесника досад

Уз подршку Савеза пензионера Војводине и Градске управе Новог Сада, а у успешној организацији Удружења новосадских пензионера на челу са председником Мирком Ковачевићем, одржана је 12. смотра хорова Савеза пензионера Војводине.

Према речима Мирка Ковачевића, манифестација је присуствовао досад највећи број пензионера из Војводине, али и из Ниша и Лесковца. Укупно је било око 400 извођача из 15 хорова и једног дечјег хора, и више од 100 гостију, међу којима и Милан Ненадић, председник СПВ, и Слободан Цветковић, директор Новосадског сајма. Председник Ковачевић је приликом отварања Смотре подсетио присутне да је циљ оваквог окупљања пензионера креативно дружење и међусобна размена искустава, као и развијање сарадње са локалним самоуправама.

Милан Ненадић је том приликом истакао да је ова културно-уметничка манифестација, као и многе друге које се одржавају у

Смотру заједнички отворили дечији хор и пензионерски хор „Исидор Бајић” из Новог Сада

току обележавања месеца старијих, усмерена, између осталог, и на то да се скрене пажња државе и друштва на проблеме људи трећег доба. Осим здравствених, посебно је означио и проблеме које изазива усамљеност, а које на неки начин пензионери успешно решавају учествујући у оваквим уметничким активностима.

То је потврдио и један од најстаријих учесника ове манифестације, осамдесетседмогоди-

шњи Јосип Пока, пензионисани оперски певач, члан Хора КУД „Исидор Бајић” из Новог Сада.

– Мој живот је певање, посебно уживам у оном заједничком, хорском певању, када ускладите гласове са осталима у хору. То ми је нешто најлепше у животу, и одазивају се на заједничке вежбе и наступе док год могу да се крећем, за мене је то живот – искрен је био Јосип Пока, додајући да нема потребе да он стручно помаже

осталим члановима хора, јер то перфектно ради млади и талентовани професор у новосадској музичкој школи Јован Травица, који је за свој рад већ добио и међународна признања. Додајмо и да је овај хор успешно наступио на отварању јубиларног, 60. Међународног сајма књига у Београду у оквиру штанда Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

Осим Хора КУД „Исидор Бајић”, у натпевању у Мастер центру Новосадског сајма, на којем би им позавидели и многи професионални хорови, учествовало је још 14 хорова, и то: из Вршца, Шида, Сомбора, Сремске Митровице, Суботице, Кикинде, Сремских Карловаца, Лесковца, Зрењанина, Панчева, Ниша, Апатина, Темерина и дечији хор из Новог Сада.

Након доделе признања диригентима и представницима хорова, дружење учесника је настављено уз свечану вечеру, музику, песму и игру до касних вечерњих часова.

М. Мектеровић

ОБРЕНОВАЦ

После обуке на путовање

Након успешно реализованог дела пројекта „Обновљени у рад са борцима и ратним и мирнодопским војним инвалидима” који је подржао Секретаријат за социјалну заштиту, разних културних и спортских активности, Удружење ратних и мирнодопских војних инвалида, које води Марина Батричевић, успешно је реализовало и део пројекта обуке на рачунарима за борце, ратне и мирнодопске војне инвалиде и пензионере. Педесет полазника ове обуке недавно је бесплатно обишло Фрушку гору, манастире, Нови Сад и Петроварадин, где су ручали и одморили се. Презадовољни, на повратку су предложили да се следеће године одржи виши курс, уз наду да ће ту идеју подржати и Секретаријат за социјалну заштиту.

М. Б.

РЕКОВАЦ

Предавање о болестима срца

Поводом Међународног дана старих и Светског дана срца, за рековачке пензионере и све заинтересоване грађане организовано је предавање о болестима срца и како их предупредити. Др Јасмина Јевремовић упутила је присутнима на предавању савете, препоруке и упутства.

– Редовно контролишите крвни притисак, реците „не” дувану и избегавајте пасивно пушење, контролишите ниво шећера у крви, будите физички активни, водите рачуна о исхрани, и увек се обратите стручњацима ако имате проблеме – само су неки од савета упућених окупљенима.

Пре почетка предавања патронажне сестре Дома здравља Рековац Светлана Вуловић и Живадинка Брашић мериле су присутнима крвни притисак, а Јасмина Јевремовић ниво шећера у крви.

Председник Удружења пензионера општине Рековац Живомир Антић и председник Савеза удружења бораца народноослободилачких ратова Рековац Борисав Јелић захвалили су предавачу, као и патронажним сестрама на успешно спроведеној акцији.

Б. Р. Јелић

Стварају срцем

У Крагујевцу је, од 30. септембра до 7. октобра одржан девети Фестивал стваралаштва старих „Стварам срцем“, који организује Удружење грађана „Сунце“, под покровитељством града Крагујевца. Фестивал, који се традиционално одржава у склопу обележавања Међународног дана старих, ове године

туцијама и организацијама које се баве бригом о старима: Геронтолошким центром, Заводом за збрињавање одраслих „Мале Пчелице“, ГО Црвени крст Крагујевац, Градским удружењем пензионера, Удружењем пензионисаних просветних радника...

Овакав концепт фестивала, јединствен по форми и идеји у нашој земљи и шире, у складу је са Националном стратегијом о старењу Републике Србије. Овај документ као један од својих стратешких приоритета наводи подстицање интеграције старијих лица у друштво. У досадашњим фестивалским активностима учествовало је више од три хиљаде старих лица из Крагујевца и свих општина Шумадије.

У уметничком делу програма деветог Фестивала старих „Стварам срцем“ наступили су КУД „Лепеница“ Градског удружења

пензионера, Инклузивни хор „Распеване Пчелице“, песници Кутка за квалитетније старење Црвеног крста Крагујевца, КУД „Зора“ и Вокално-инструментална група „Архангели“.

М. Сантрач

је понудио програме који афирмишу знање и вештине старих, промовишу њихова уметничка постигнућа, животну искуство и излазе у сусрет њиховим потребама. Програми су осмишљени у сарадњи са партнерским инсти-

Сусрети међу генерацијама

У оквиру обележавања Дечје недеље, а у месецу старих, у Сврљигу је уприличен сусрет чланица удружења пензионера општине и малишана предшколске установе „Полетарац“. Том приликом баке и унучићи рецитовали су једни другима своје прве песмице уз поређење како се некада певало, играло, а како данас. Делегацију Удружења пензионера општине Сврљиг предводиле су Севдија, Гроздана, Злата, Брана, Кона. Како нам је рекла Севдија Ивковић, председница секције жена сврљишког Удружења пензионера, посета је била добра и значајна, јер су деца наше највеће богатство и треба им се придружити у многим акцијама и активностима, нарочито у Дечјој недељи.

Дејан Милетић, директор предшколске установе „Полетарац“, истакао је да су овакви сусрети значајни и за једну и за другу старосну популацију. Кроз размену искустава и дружење, и дечица и баке доживели су један леп сусрет који ће дуго памтити. „Полетарац“ већ подуже сарађује са Удружењем пензионера општине Сврљиг и ово дружење ће и даље бити настављено, на обострано задовољство, до- дао је Милетић.

С. Ђорђевић

ГЦ НОВИ САД

Изложба на Градском тргу

У оквиру традиционалне манифестације „Сунчана јесен живота“, Геронтолошки центар Нови Сад организовао је изложбу рукотворина и уметничких предмета и слика својих корисника. У сарадњи са Градском управом Новог Сада, изложба је одржана на Тргу слободе, а поводом обележавања Међународног дана старијих, 1. октобра.

Према речима др Весне Матић, руководиоца клубова за стара и одрасла лица ове установе, чланови клубова ГЦ Нови Сад су, излажући своје радове на постављеним штандовима у центру „Српске Атине“, промо-

висали и своју традиционалну акцију „Отворена врата“. Била је то прилика да се грађани информишу о услугама ГЦ Нови Сад и да се обавесте о питањима старости и старих.

Током ове манифестације медицинско особље из ГЦ Нови Сад мерило је и крвни притисак грађанима и давало заинтересованим пролазницима савете о стилима живота у трећем добу.

Др Весна Матић је истакла да је акција усмерена у три правца: да се сензибилише јавност, односно особе које су се примакле том животном добу, да размишљају о питању старења

и старости, затим, да се подржи активизам старијих особа и да Градска управа све то подржи и да на тај начин побољша квалитет живота ових људи.

Др Драган Милошевић је с друге стране истакао да ће Ге-

ронтолошки центар Нови Сад обележити октобар као месец старих са многобројним културно-уметничким, спортским и забавним активностима у свим домовима ове установе.

М. Мектеровић

КОМПЈУТЕР СЛАБИ НАШ УМ

Дигитална амнезија

Ево предлога за мали тест. Проверите у блиском окружењу, међу људима са којима редовно комуницирате, колико њих зна напамет ваш број телефона. Бићете изненађени. Јако мало, можда нико.

Тако је овде, тако свуда. Тренд је општи и нема изузетака, па и кад је реч о најужој породици. Истраживање спроведено у шест европских земаља, обухватајући 6.000 особа старијих од 16 година, показало је да и родитељи и брачни парови у великом проценту падају на овој провери.

Студију из које се изродио термин „дигитална амнезија“ урадила је међународна компјутерска фирма специјализована за безбедносни софтвер „Касперски Лаб“, а резултати су дати на експертско мишљење Института за когнитивну неурологију Универзитета у Бирмингему.

И без коментара стручњака, оно што произлази из огољених процената, изазива неверицу. Укратко, сваки други супружник (49 одсто) имао би проблем да телефонира партнеру уколико би се затекао без мобилног (са меморисаним бројем). Више од половине испитаних (57 одсто) не би било у стању да се јави у канцеларију, а фрапантно велики број њих, више од две трећине (71 одсто), не би могао да позове ни рођену децу.

О степену зависности од свезнајућих справа говори податак

Превелико ослањање на електронска помагала чини да се мозак улењи, па отуд и смањена способност памћења код данашњих генерација

да је више од трећине (36 одсто) оних који све релевантне информације чувају у компјутеру, не покушавајући да их упамте. Чему трошити енергију на држање у глави нечега што сваког момента једним кликом може да вам искочи пред очи?

Ослањање на дигиталну меморију оставља, међутим, дуготрајне последице на природне потенцијале, упозорава др Марија Вимбер са Универзитета у Бирмингему, зато што информација „на дугме“ по правилу бива одмах заборављена.

Наш мозак оснажује меморију сваки пут када призовемо неки похрањени податак, док у исто време брише неважне ставке које нас ремете. Досадашња истраживања су показала да је активно подсећање врло ефикасан начин

стварања трајне меморије. Насупрот томе, пасивно преузимање информације са интернета не оставља траг. Такав тренд у коме нема чак ни покушаја да се сами присетимо нечега онемогућава да се изгради трајно сећање, објашњава др Вимбер.

Стручњаци се слажу да проблем није само у заборављању, јер човек не може, а и не треба све да памти, већ у превеликом ослањању на дигиталну технологију, а буквалном запостављању мозга, што за последицу има слабљење његове функционалности, осиромашење ума, мењање начина мишљења. Треба да имамо респекта за моћи наших компјутера, али још више да поштујемо наше сопствене таленте, пише амерички аутор Николас Кар, корисник свега што дигитална ера нуди и уједно њен велики критичар.

Познат по есеју „Да ли нас Гугл заглупљује?“, а потом и по већем броју књига од којих су две последње преведене код нас „Плитко – како интернет мења начин на који читамо, мислимо и памтимо“ и „Стаклени кавез – аутоматизација и ми“, Кар упорно својим језиком упозорава на оно што је бројкама исказано у студији „Касперски Лаба“.

Препустили смо машинама оно што припада човеку, људском уму. Став да је компјутер успешна замена за интелигенцију, учинио је да смо спремно предали најважнији део посла софтверу, а

себи наменили подређену улогу, пише Кар у тексту објављеном у лондонском „Гардијану“.

„Касперски“, пак, проблем посматра из угла своје делатности, а цело истраживање је и рађено са разумљивим пословним мотивима фирме која се бави компјутерском безбедношћу. У том погледу за њих су била кључна два податка, степен зависности – колики проценат људи „све своје собом носи“ (у компјутеру) и степен безбедности – колико њих држи тај дигитални иметак заштићен.

Подаци су речити, поготово кад су најмлађи у питању. Власницима смартфона у узрасту од 16 до 24 године та „играчка“ је од капиталне важности. За више од половине анкетираних (53 одсто) ту је, према њиховим речима, све што треба да „знају, чувају или памте“.

И они старији све теже остају без помагала са којима су се сродили, навикнути на њих као на „функционални додаток мозгу“. Нису ту само имена, бројеви, адресе, подсетници, већ слике, поруке, преписке, интернет, фејсбук, инстаграм, читав контингент успомена, живот. Како би се осећали када би одједном остали без свега тога?

Без адекватне заштите ризик је реалан, поручују из „Касперски Лаба“ и појачавају аргументацију дајући одговоре анкетираних власника да би били очајни и ван себе кад би им се тако нешто догодило.

Ипак, тек четвртина њих је, према поменутом истраживању, стандардним мерама додала и екстраобезбеђење од хакерских упада, вируса и других опасности, што значи да је највећи број компјутерских садржаја потенцијално угрожен и рањив, а њихови корисници у непрекидној стрепњи.

Али, заправо, у питању није само недостајући најновији безбедносни модел, прве, друге, треће генерације, већ чињеница да стопостотна сигурност не постоји нигде и ни у чему. У стварном свету, а камоли у његовом виртуелном огледалу.

Д. Драгић

Кад остарим, бићу млад

Истраживања показују да што су старији, људи се све више осећају млађим него што имају година

„Потребно је доста година да би се постао млад“, често је цитирана реченица коју је изговорио један од најславнијих уметника 20. века, Пабло Пикасо. То што је рекао и сам је искусио: умро је у 91. години.

Пикасову тезу као да потврђује геронтологија (наука која проучава феномене старења и старости са свих аспеката, друштвених и биолошких): нека од најновијих истраживања показују да се људи постајући старији осећају млађим. Једна студија из 2009. показала је тако да се они у добу између 50 и 60 година осећају најмање десет година млађим, док се они старији од 65 „подмлађују“ чак и до 19 година.

Ни ова наука, међутим, нема прецизан одговор на кључно питање: кад у ствари почиње старост. Да ли је то моменат формалног престанка радног века и одлазак у пензију? Не би се рекло, с обзиром на то да не постоји универзална граница за пензионисање: неко може да престане да ради релативно млад или релативно стар.

Да ли старост почиње онда кад почну да се осећају „старачке“ тегобе: артритис, висок крвни притисак, дијабетес, кад почну да клецају колена? Ни то не може да се прецизно одреди, пре свега због чињенице да не осећају сви своју старост подједнако: свака је посебна.

Свака се старост свакако сећа своје младости, док, са друге стране, „не зна младост шта је старост“. Према поменутом (америчком) истраживању ста-

вова према старима, млади људи, они између 18 и 29 година, процењују да старост почиње са 60, они у средњем добу ту границу померају на 70, а они са преко 65 и даље сматрају да су млади, па за почетак старости узимају 74. рођендан.

Све ово упућује на основну чињеницу: да се дефиниција старости стално мења. Очекивани животни век се готово свугде стално повећава: према неким

нипулишући генима, настоји да успори и контролише процес промена у ткиву, органима и целокупном организму, да пронађе својеврсни „еликсир“ младости (или нешто слично).

Како год било, наука о старима и старењу са све више доказа тврди да није свеједно кад неко почиње да се осећа старим. Старост наике подразумева мноштво предрасуда и погрешних уверења, како млађих према

толико и психолошки процес. Наравно, много тога зависи и од културе неког друштва и његовог односа према старима. Ако су, на пример, стари у телевизијским емисијама предмет подсмевања због својих менталних и физичких мана, то воду наводи на воденицу негативних стереотипа, наспрот оним позитивним, када преовлађујући имиџ старих може да буде онај о брижним дедама и бабама који брину о унуцима, о људима који су живе ризнице искуства и мудрости и тако даље.

Ово су, наравно, две крајности: истина је негде у средини. Оно што се препоручује то је прихватање чињенице да се, са престанком радног века, живот мења. Неке ствари при том постају компликованије, а неке једноставније. Од зала ска у баш зрело доба не треба очекивати ни све лоше нити све добро.

Једна од препорука је – дистанцирати се од својих година: примењивати методу садржану у питању „колико бисте имали година када не бисте знали колико имате година“. Другим речима, бити онолико стар (или млад) колико се старим или младим осећамо.

Дистанцирање од година је и ефикасан начин за дистанцирање од предрасуда о старости. Треба одбацити митове о јесени живота, али уважити чињенице, од којих је кључна она да нико неће бити млађи него што је сад. Ма колико у овом моменту имао година.

М. Бекин

рачуницама у богатијем делу света, где је животни стандард изузетно висок а медицинска нега развијена, чак за пет сати дневно, сваког дана.

Граница старости у овом веку и званично се редефинише, променама пензијских система и сталним продужавањем радног века. О старијим суграђанима, сениорима, седокосима, све више се говори у сваком друштву. Такође, на развијеном Западу све активнија је и „индустрија дуговечности“ – фармацеутско-медицински комплекс који, ма-

старима, тако и старих према себи самима.

Студије такође показују да су негативни стереотипи о старењу – на пример да су старији људи мање продуктивни, да су по правилу депресивни – колико нетачни, толико и штетни. Штетни зато што кад их прихвате и старији, они такви и постају. Ако неко стално размишља о болестима, на крају се стварно разболи. Насупрот томе, позитиван став и оптимизам јачају и организам.

Све је наике „у глави“: старење је колико физиолошки,

ЧАЈЕТИНА

Братимљење са Лакташима

Општинска организација Удружења пензионера и инвалида рада чајетинске општине једна је од активнијих у ужичком крају. На разне начине брине о својим члановима, а већ традиционално, више од десет година, организује дружење пензионера из целе Србије и бивших република. Тако је било и недавно, када се у Чајетини окупило око 300 пензионера који су разменили искуства о раду организација најстаријих житеља.

Овогодишње дружење искоришћено је и да се пензионери чајетинске општине и општине Лакташи, недалеко од Бањалуке, побратиме. Овом свечаном чину присуствовао је и Милан Стаматовић, председник чајетинске општине. Досадашња добра сарадња сада је још више унапређена што ће допринети богатим контактима, не само пензионера, него и млађих житеља две општине.

Гости су посетили Музеј на отвореном „Етносело“ у Сирогојну, водопад у Гостиљу и још неке културне и историјске знаменитости златиборског краја.

М. П.

ВАЉЕВО

Пријем за ветеране

Поводом Светског дана старих, Удружење пензионера града Ваљево организовало је свечани пријем за своје колеге – ветеране који су некада давали значајан допринос раду Удружења, а већ неко време то више не могу.

Позиву се одазвало њих тридесетак, а добродошлицу су им пожелели Андрија Ђилас, председник, и Војкан Видић, најстарији члан Управног одбора Удружења.

Било је лепо видети са колико радости су се поздрављали некадашњи активисти који се годинама нису срели.

Истим поводом Секција жена при Удружењу организовала је изложбу ручних радова својих чланица чиме су употпуниле програм ове свечаности чије организаторе су похвалили сви присутни.

Д. П.

КИКИНДА

Слике за болницу

Деветнаеста ликовна колонија „Уметност за хуманост“ одржана је на Градском тргу у Кикинди и на њој је учествовало десетак стваралаца из те општине. Били су изложени и продавани радови и аутора из других градова Србије. Организатор и овогоди-

шње манифестације је Богдан Калабић, председник Месне организације пензионера у Новим Козарцима. Он је и у претходном раздобљу помагао установе и друге организације.

Недавно је Општој болници у Кикинди поклоњено 12 слика насталих у скорашњој акцији. Предат је и новчани прилог сакупљен док је трајала колонија.

С. З.

КРАЉЕВО

Црвени крст Краљева посетио најстарије

Поводом месеца старијих сарадници и волонтери Црвеног крста Краљево организовали су низ манифестација.

Једна од најлепших активности била је посета најстаријој суграђанки која је 13. октобра прославила стоти рођендан. Бака жи-

ви у Тавнику, селу удаљеном 20 километара од Краљева. Иако је у младости веома тешко живела, ипак је дочекала дубоку старост.

Посети Црвеног крста се посебно обрадовала. Поред помоћи у храни и хигијени, баки је поклоњена и рођенданска торта.

Д. В.

СРЕМСКА МИТРОВИЦА

Надметање у шаху и куглању

Градско удружење пензионера Сремска Митровица и општинска удружења Шид, Рума, Инђија, Пећинци одржали су турнир у шаху и куглању. Такмичењу се као гост придружио и новоформирано шах клуб из Платичева.

Повод за одржавање овог турнира била је годишњица ослобођења Срема, а то је уједно била и прилика да се обележи Дан старијих особа. Турнир је протекао у спортском духу, као добра промоција спорта у пензионерској популацији.

Г. О.

НИШ

Нови клуб пензионера

Градско удружење пензионера Ниша отворило је свој нови клуб у коме старији суграђани након више година поново имају простор за окупљање и дружење. Миодраг Станковић, председник нишке организације, подсећа да ове године обележавају 69 година постојања, а да је отварање реновираних просторија део програма којим се обележава месец старих. Просторије је свеча-

но отворио секретар Градског удружења пензионера Добросав Миленковић, а у реновираном простору уложено је више од милион динара, углавном прикупљеним средствима од чланарина.

У новом клубу пензионери могу да играју неку од друштвених игара, да се друже, попију чај или кафу у кухињи са старим или новим пријатељима које ће овде упознати.

Удружење у Нишу има више од 20.000 чланова и овакав простор им је одавно био потребан. Челници Удружења се труде да максимално помогну члановима, а они који планирају да набаве зимницу или огрев недавно су имали могућност да узму позајмицу. Као и сваке године, пензионерима са малим месечним примањима обезбедиће се и пакети са најважнијим потрепштинама.

Н. Ш.

ЗАЈЕЧАР

Путују и примају госте

Клуб пензионера „Златна јесен“ из Зајечара био је веома активан протеклог лета. Организована су бројна путовања и дружења.

Ишли су на неколико излета (у Рајачке пивнице, Смедерво, Јагодину...) и угостили лесковачке пензионере који су их позвали да им узврате посету.

У септембру су били домаћини пензионерима из Крушевца. С овим удружењем имају дугогодишњу сарадњу и бар два пута годишње се срећу. Дружење је организовано у просторијама клуба уз ручак и музику, тако да су гости отишли са лепим утисцима и јако задовољни. Том приликом договорен је заједнички излет до Кладова за идућу годину.

Ј. М.

ШАБАЦ

Активна драмска секција

Драмска секција у Геронтолошком клубу у Шапцу постоји неколико месеци. Председник секције је Нада Поповић.

– Људи се све чешће интересују за глуму и неке друге области културе, забаве, покушавајући имитирати „озбиљне“

глумце, чини ми се врло успешно. Заинтересованост чланова је задовољавајућа, па се надамо да ће прерасти у једну лепу забаву – каже Нада Поповић.

Пригодан програм драмске секције прожет музичким нумерама одржан је крајем септембра. У програму је учествовала драмска секција клуба, певачи драмске секције и оркестар клуба, а публика је била одушевљена.

А. В.

СУРДУЛИЦА

Шаховски тромеч

У сали Општинског удружења пензионера у Сурдулици 24. септембра одржано је завршно такмичење, тромеч у шаху између удружења пензионера Сурдулице, Владичиног Хана и Босиљграда. Такмичењу су присуствовали и представници општине Сурдулица, као и председница Окружног одбора Пчињског округа Мира Трајковић.

По завршетку такмичења приређен је свечани ручак за све учеснике и госте. Турнир је традиционалног карактера и организовате се и наредних година.

М. В.

ОБЕЛЕЖЕН СВЕТСКИ ДАН СЛЕПИХ И СЛАБОВИДИХ

Заједно против предрасуда

Централна манифестација поводом обележавања Светског дана слепих и слабовидих особа – 15. октобра, одржана је ове године у Крагујевцу. Прослави је присуствовао и министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања Александар Вулин, који је том приликом нагласио да држава води рачуна о запошљавању особа са инвалидитетом, али да послодавци и даље имају предрасуде према тој категорији становништва.

Прошле године је запослено више од 4.000 особа са инвалидитетом, а образовање и запошљавање су два суштинска проблема за ову популацију, рекао је Вулин у Крагујевцу.

Држава издваја субвенције за заштитне радионице у којима раде особе са инвалидитетом, у висини 70-75 одсто личног дохотка, односно 50 одсто просечне плате, као и за надокнаде за путне трошкове и набавку репроматеријала. Што се тиче образовања, министар је рекао да као друштво морамо учинити све да оно буде доступно свим особама са инвалидитетом, у складу са њиховим могућностима и способностима.

Упитан шта држава може да учини да слепи и слабовиди имају псе водиче, Вулин је подсетио да је донесен

Шетња Београдом

Чланови Удружења слепих и слабовидих Србије „Бели штап“ на Светски дан слепих прошетали су Београдом и представили пса водича за самостално кретање слепих и слабовидих. Председница „Белог штапа“ Весна Несторовић рекла је да борба за самостално кретање неће донети праве резултате уколико се сви у Србији не укључе у решавање тог питања. Објаснила је да слепе и слабовиде особе могу да се крећу самостално тек када кроз обуку савладају технике кретања уз помоћ белог штапа, и да су тек после тога оспособљене за похађање обуке кретања са псима водичима. Према њеним речима, за Србију је највећи проблем то што не постоје инструктори специјализовани за обучавање паса водича за самостално кретање слепих и слабовидих. Она је представила јединог пса водича у земљи, Астора, која је обучен у Словенији и плаћен 15.000 евра, новцем који су прикупили грађани кроз разне хуманитарне акције. Према подацима Удружења „Бели штап“, у Србији има више од 12.000 слепих.

На Сајму књига

Јелена Стојановић, дипломирани правник, запослена у градској управи у Смедереву, била је домаћин на штанду Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања на Сајму књига 27. октобра 2015. када је једна од трибина била посвећена особама са инвалидитетом. Иако слепа од рођења, Јелена није дозволила де је овај недостатак на било који начин омета у животу: дипломирала је на Правном факултету и укључена је у рад многих организација које се баве проблемима особа са инвалидитетом.

законски оквир о томе и да је сада на удружењима да формирају центре и наћу финансијере, а држава је ту, како је рекао, да им помогне кроз редовне конкурсе.

Председник Савеза слепих и слабовидих Србије Милан Стошић такође је указао да су образовање и запошљавање највећи проблеми те популације становништва. Према његовим речима, држава је инклузивним образовањем омогућила да се млади који имају проблеме са видом упишу у школе, али у просвети нема уџбеника на Брајевом писму и других помагала неопходних слепима и слабовидима.

За изузетан допринос афирмацији потенцијала особа оштећеног вида и побољшању њиховог друштвеног статуса на свечаности у Крагујевцу плакетама Савеза слепих Србије награђени су министар Вулин, општине Аранђеловац, Кнић и Лапово и хотел „Крагујевац“.

Савез слепих Србије следеће године обележава 70 година постојања и организованог рада.

Р. М

Посебан стаж за треће дете

? Н. Лекић, Ђуприја: Мајка сам троје деце по чему сам остварила додатни стаж у трајању од две године. Да ли је тачно да се овај стаж не рачуна као услов за стицање пензије?

ОДГОВОР: Чланом 60 Закона о ПИО прописано је да да осигураник – жена по основу рођења трећег детета има право на посебан стаж у трајању од две године.

Овај стаж није исто што и стаж осигурања и не узима се у обзир приликом процене испуњености услова за остваривање права на пензију, али има утицаја на њену висину. Посебан стаж се урачунава у укупан пензијски стаж и узима се у обзир приликом обрачуна износа пензије, тј. доприноси повећању износа.

Ко обрачунава камату

? Д. Марковић, Ниш: На основу судске административне забране, Фонд ПИО ми одбија две трећине пензије. Ко је надлежан да обрачуна камату на главницу дуга?

ОДГОВОР: Камату на главницу дуга обрачунава Републички фонд ПИО, на основу закључка извршитеља.

Провера уплате доприноса

? Р. Пантић, Прокупље: Провером уплате доприноса електронским путем уочио сам да ми је последња уплата била на крају 2012. године, а одјава са осигурања 2015. године. Није ми јасно да ли претходни послодавац није за то време уплатио доприносе или јесте, а подаци још нису ажурирани.

ОДГОВОР: Ви можете у најближој филијали Фонда проверити да ли су сви подаци регистровани, тј. да ли имате регистроване пријаве М-4 за све периоде кад сте били у осигурању. Уколико немате регистроване пријаве М-4 за одређене године, то може значити или да послодавац није уплатио доприносе за тај период или да је уплатио доприносе, али да није предао пријаве М-4 Фонду, па стога нису могли бити унети подаци о стажу и заради у матичну евиденцију. Потребно је, пре свега, да код послодавца проверите да ли је уплаћен допринос и да ли је Фонду поднета пријава М-4 за сваку годину која недостаје у листингу.

Како до коначног решења

? И. Јелић, Сомбор: Старосну пензију сам остварила 1. децембра 2014. године. Од РФ ПИО – Филијала Сомбор добила сам привремено решење, јер Фонд није располагао подацима за зарадама за шест месеци из 1981. године, 20 дана из 1982. године и за 10 месеци из 2014. године. Тиме је мој укупни стаж умањен за скоро 17 месеци. У Филијали кажу да немају образац М-4 за 2014. годину, иако мој послодавац тврди да су подаци обрађени, исконтролисани и послати још у јуну ове године.

ОДГОВОР: Многи читаоци се распитују за привремена решења. Зато ћемо поновити још једном, привремено решење доноси се када су испуњени услови за признавање права на пензију, али нису познати и комплетирани сви подаци који су потребни за доношење коначног решења. Разлог привремености решења наведен је у образложењу сваког привременог решења. Фонд по службеној дужности доноси коначно решење онда када се отклоне разлози привремености решења, тј. када се прибаве сви подаци који су потребни за доношење коначног решења. Ако корисник сазна да су сви неопходни подаци прикупљени и сва документација комплетирана, он може и сам поднети захтев за доношење коначног решења у надлежној

филијали Фонда ПИО и на тај начин убрзати поступак доношења коначног решења.

Уколико нису комплетирани сви подаци који су неопходни

за доношење коначног решења, корисник се може и сам укључити у процес прикупљања недостајућих података, а у циљу доношења коначног решења.

Радни стаж за 1993. годину

? М. Марковић, Параћин: Како се „ратна“ 1993. година рачуна приликом обрачуна радног стажа?

ОДГОВОР: Законом о пензијском и инвалидском осигурању прописано је да се за утврђивање висине пензије не узимају зараде, накнаде и основице осигурања

из 1993. Ова година се признаје у стаж осигурања уколико је лице те године било у осигурању и ако је пријава на осигурање регистрована у матичној евиденцији Фонда.

Потврда о промени адресе

? М. Илић, Беч: Које су моје обавезе приликом промене адресе у Аустрији и промене адресе банке (банка остаје иста, и даље је исти број конта у банци, само не у Бечу, већ у другом граду Аустрије)? Да ли морам да доставим другу потврду о промени адресе становања и другој адреси исте банке, и колики је законски временски рок да то урадим од момента промене адресе?

ОДГОВОР: Ако не мењате текући рачун ни банку, Одељење за исплату пензија по међународним уговорима у Дирекцији РФ ПИО наставиће исплату пензије на постојећи текући рачун. Саветујемо Вас да адресу новог пребивалишта са копијом пасоша или личне карте, на којој се види

Ваша нова адреса, и копију решења о праву на пензију доставите исплатној служби, на адресу Др Александра Костића 9, 11000 Београд, ради будућих достављања на кућну адресу разних дописа (нпр. потврде о животу). Свакако то урадите одмах, јер прецизни рокови не постоје.

Куповина на рате

? М. Брајовић, Прокупље: Да ли пензионери могу да купују путем административне забране и шта од докумената треба да прибаве за то?

ОДГОВОР: РФ ПИО је склопио уговоре са предузећима за продају робе на кредит, удружењима грађана и јавним предузећима, тако да пензионери имају могућност плаћања административном забраном, односно плаћања на рате, при куповини робе широке потрошње, медицинске опреме и оптичких помагала, за набавку зимнице и огрева, за плаћање погребних трошкова и туристичких услуга. Потребно је да пензионер приликом куповине продајцу достави копију последњег чека од пензије, односно извештај из банке о примању, као и да у три

примерка попуни изјаву – решење о административној забрани, које ће добити од продајца.

РФ ПИО такође има склопљене уговоре са 27 бања и РХ центара, са 10 осигуравајућих друштава у Србији, као и са 28 банака у којима пензионери могу да узму банкарске кредите.

О свим могућностима плаћања на рате и о списку правних лица с којима је Фонд потписао уговор о плаћању услуга на рате, пензионери могу да се информису у филијали преко које добијају пензију или на сајту Фонда www.pio.rs/Пензионерски сервис.

СКАНДИНАВКА

АУТОР: ЛОВИЧИЋ	ЧУЛНА ОСЕЋАЈНОСТ, СТРАСТ	ЛЕПО, ДИВНО	ДЕЛОВИ КЊИГЕ	ОГЛАША- ВАЊЕ, АНОНСА	ВРСТА ЛИШАЈА	НАМЕРАВАТИ	КУХИЊСКИ ПРИБОР (МН.)
ЕЛЕКТРО- УРЕЂАЈ							
ПЛАНИНА У СЛОВЕНИЈИ							
БИЉКА, ИЗРАСЛИНА							
ХЕМИЈСКИ ЕЛЕМЕНТ							
ПОДНОСИТИ, ТРПЕТИ							
БРЗО ГОЈЕЊЕ СТОКЕ				28. И 10. СЛОВО КОМПОЗИТОР СТЕВАН			ВРСТА ЦВЕЋА, ИРИС
ОЗНАКА ЗА ВОЛТ		ИМЕ ПЕВ. СУМАК БИСТРИ ПОТОК				ОЗНАКА ЗА ПОНД 14. СЛОВО ЋИРИЛИЦЕ	
ЕКОНОМ. БИРО (СКР.)			МЕСТО КОД ТУТИНА ШПАНСКО ЖЕН. ИМЕ				
НИЗ ПОРЕЂА- НИХ БИСЕРА					ОЗНАКА ЗА РЕОМИР ПРОЦЕСИЈА		
НАНОС ОД ОТАПАЊА ГЛЕЧЕРА				СИМБОЛ ЗА ЛУТЕЦИЈУМ СИТНА ДУЖ. МЕРА			
ГУСТА ПАМУЧНА ТКАНИНА							
УСИЋАВАТИ							
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	КОСА СЛОВА ОКСИД ТИТАНА						
БАГРЕМ (ЛАТ.)							
СИМБОЛ ЗА АЗОТ		ДЕО НЕКЕ ОТПЛАТЕ	ПОНОВО, ИСПОЧЕТКА	ОЗНАКА ЗА МАРОКО МЕЛАНИЈА ОДМИЛА			ФАБРИКА ЧОКОЛАДЕ У БЕОГРАДУ
МИРИС (МН.)						ОЗНАКА ЗА КАРАТ ИМЕ ПЕВ. БЕКУТЕ	
ЈЕДАН ЗАНАТЛИЈА							
ИМПРОВИ- ЗОВАНО ПОЗОРИШТЕ							
ВРСТА ЈЕЛА							

СУДОКУ

Табелу треба испунити бројевима од 1 до 9 тако да се у сваком водоравном реду, усправној колони, и у квадратима 3x3 поља, бројеви не понављају.

2			6				1	
6				7		8		9
		1	8		5		3	
	6			8				3
		8		2		1		
3			4		7		6	
	2		5			4	9	
		5		6				1
1					9		8	

ОСМОСМЕРКА

У лику са словима треба пронаћи све доле наведене речи у осам смерова. На крају ће остати четири слободна слова која, читана редом, дају први део назива нашег листа.

З	У	Б	А	Т	А	Ц	С	Р
Л	Д	А	О	Н	Н	Г	Т	А
А	А	Р	И	Л	Т	С	Р	Т
Т	Р	Т	А	И	И	О	А	Н
Н	А	С	И	В	К	В	Н	А
А	Ц	И	Т	Н	А	К	А	К
Т	И	Р	А	И	И	Ц	А	Р
Р	Ј	Р	Т	Ц	П	Ц	Л	О
О	А	А	А	А	И	С	А	Н
Ј	Н	С	Р	Г	Ч	Т	А	И
А	Е	Р	А	Т	Ш	О	П	М

АЕРАТ, АКРОНИМ, АНТИКА, АНТОН, АТИНА, БОЛИВАР, ЗДРАВАЦ, ЗУБАТАЦ, ИСТРА, ЈАРАН, КАНТАР, КАНТИЦА, КАЦИГА, ЛАТИНИЦА, ЛИВНИЦА, ОРКАН, ПОШТАР, ПТИЦА, РАЦИЈА, СТИПСА, СТРАНА, ТАНТАЛ, ТВИСТ, ТАТАР, ТРОЈА, ЦИЈАН, ЦРТАЧ.

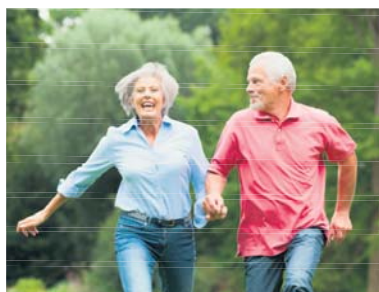
РЕШЕЊА-СКАНДИНАВКА: склопка, триглав, раслина, асатин, носити, тов, ч, в, има, п, еб, орпе, ниска, р, осар, лу, страмин, тринити, итали, акација, н, ма, ароме, к, тапетар, ателана, сатараш, СУДКУ: 289, 634, 715 - 653, 172, 849 - 741, 895, 632 - 564, 981, 273 - 978, 326, 154 - 312, 457, 968 - 826, 513, 497 - 495, 768, 321 - 137, 249, 586. ОСМОСМЕРКА: глас.

Да ли сте знали ...

– да се Међународни дан старијих особа у свету и код нас обележава од 1991. године, 1. октобра, с циљем да подстакне државе да старијим члановима осигурају задовољење њихових потреба и омогуће им укључивање у друштво у складу са својим могућностима?

– да светско становништво убрзано стари? Састав светске популације је драстично измењен и процењује се да ће први пут у историји човечанства 2050. године бити више људи старијих од 60 година него деце. Продужење животног века јесте разлог за славље, али и повећану бригу и пажњу целог друштва за најстарије суграђане.

– да колико брзо и на који начин старимо зависи од генетике појединца, али и од примене позитивног здравственог понашања у току старења? Усвајање здравих животних навика пресудно је за унапређивање здравља и очување функционалне способности у старости.

– да су болести и немоћ најчешћи стереотипи о старости? Уместо оваквог размишљања, свако друштво треба да се залаже за активно и

здравије старење. Умерена физичка активност, здрава исхрана, живљење с оптимизмом, позитивне емоције, хоби, само су неке од препорука за квалитетније старење.

– да, по разним истраживањима, старење има својих предности, нпр. с годинама мигрене постају све ређе? Једно шведско истраживање установило је да након 55. главобоље нестају у 30 одсто случајева, а према подацима једне америчке фондације, 40 одсто људи старијих од 65 година престаје да има мигрене.

– да што је више свеџа на торти, то су нам зуби отпорнији на каријес? Проблеми са зубима се обично јављају у доби од 20 до 40 година. Након тога, зубни живци постају мање осетљиви на нападе каријеса.

Молим за реч

У реду је што су дневнице за службена путовања смањене. Дани су све краћи.

Било је то у једној земљи сељака... Народ је био патолошки везан за „Фарму“.

Сви траже ветар у леђа. Зар им није довољна кошава?

Стање у школама: професори штрајкују, ђаци лајкују.

Досад сам ја сређивао туршију, али паприке су толико поскупеле да је ове године туршија средила мене.

Све је данас брза храна. За храну се најбрже потроше и плата и пензија.

Запослио се преко конкурса и добио надимак „Сумњиво лице“.

Публика страсно гледа „Великог брата“ као да им је род рођени.

РТС најављује ТВ таксу. Не могу онолике репризе да деле цабе.

Дејан Патаковић

Кликери

Тек кад су му попустиле везе, успели су да га... вежу.

Само ограничени могу да постављају толике оградe дуж граница.

Кад су чули све о њему, више нису хтели да чују за њега.

Кад неком „проради кликер“, тај више не мора да ради.

Неке писце почињу да читају тек кад их пронађу... у читуљама.

Они што су спавали на својим радним местима, сад више немају где да спавају.

Милорад Бибин

Друга кућа

Када кола крену низбрдо, све иде као подмазано.

Шалу на страну, афоризам у центар.

Нећу да причам и оговарам. Све ћу то ставити у афоризам.

Кафана ми је друга кућа. Из прве ме је жена отерала.

Имају кратке руке, али су им прсти дуги и лепљиви.

Шљива би била наш најбољи бренд када бисмо могли сви да станемо под једну.

Радивоје Јевтић Јенки

Т(р)уцкање

Нећу чекати Нову годину, нека чека она мене.

Молим комшије да не бацају петарде, искачу ми сарме из шерпе.

Толико пута су ме издавали, тако да имам осећај да сам гарсоњера.

Неки ће ипак морати да раде, јер више нема шта да се украде.

Знате ли коју истину мушкарац једино каже у пијаном стању? Име своје љубавнице.

Многи не бирају средства газећи преко мртвих. Они сигурно неће ништа рећи...

Кола су нам кренула низбрдо. Најзад и нама да крене.

Жена му је одлична куварица. Стално му соли памет.

Гордана Богдановић и Живадин Јовановић

Живанизми

Ко зажмури пред својом савешћу, не мора гледати истини у очи.

Сиротиња носи Србију у души. Патриоти је чувају у џеповима.

Од земаља у окружењу – код нас је живот најјефтинији.

Доста смо извозили памет. Сада се уздамо у купљене дипломе.

Са Европом се још нисмо ни упознали, а они већ знају ко смо.

Живан С. Филиповић